
חברת שאלות חזרה
שמואל א'

הרב נתנאל אליאס
0548525122

שמואל א'

הקדמה לספר

ספר שמואל הוא הספר השלישי בסדרת ספרי הנביאים.

במסורה שני הספרים הנקראים היום שמואל א' ושמואל ב' אינם אלא ספר אחד, ורק המעתיקים והמדפיסים חילקוהו לשני ספרים.

שמואל הנביא נקרא רבן של נביאים כי ממנו התחילה שושלת הנביאים עד חגי זכריה ומלאכי. שום נביא לא היה רשאי להתנבאות בלי רשות ממנו או מהמוסמכים על ידו.

שמואל התנבא באספקלריא המאירה אף על פי שדבר אלוקים היה יקר בימים ההם.

שמואל הוקש למשה ואהרון, והיה שקול כנגדם כמו שנאמר "משה ואהרון בכוהניו ושמואל בקוראי שמו..."

שמואל היה השופט השישה עשר, ומקבל התורה החמישה עשר ממשה. מזרע קרח. קיבל תורה מעלי ואף בחיי עלי שפט את ישראל. ושפט אחת עשרה שנה מבן ארבעים ואחת.

על לידתו הייתה בת קול יוצאת ואומרת "עתיד צדיק להיוולד ושמו שמואל".

שמואל מסר מגילה ובה תכנית בית המקדש לדוד.

שמואל הרביץ תורה כל כך שתינוקות שהיו בימיו
עד שלא הביאו שתי שערות היו דורשים את התורה
ארבעים ותשע פנים טהור וארבעים ותשע טמא.

שמואל הקים בית מדרש לנביאים, בית מדרשו היה
אחד מן השלושה שבהם הופיע רוח הקודש. ובית
דינו היו מקור הוראה לכל ישראל.

שמואל היה מסתובב בערי ישראל ולא היה נהנה
כלום מהציבור. ואפילו מבריכה של מים של רבים
לא היה נהנה.

שמואל זכה לראות בן נביא אחד והוא יואל בן
פתואל ובני בניו עמדו על הדוכן.

שמואל תיקן להם לישראל שישה עשר משמרות
כהונה. ויחד עם דוד התקין שיהיו בכינור שהלווים
מנגנים בו שבעה נימים, והם העמידו חילוקי השיר.

שמואל שפט עשר שנים בעצמו עד שבא שאול
שמלך עימו שנה אחת. תפילתו היא שגרמה ששאול
ישב בגבעה שתי שנים ומחצה, וכשמת שמואל
חרבה נוב.

יחוסו של שמואל - שמואל בן אלקנה בן ירחם בן
אליאל בן תוח בן צוף בן אלקנה בן מחת בן עמשי
בן אלקנה בן יואל בן עזריה בן צפניה בן תחת בן
אסיר בן אביסף בן קרח בן יצהר בן קהת בן לוי
בן ישראל. היה מזרע לוי דור עשרים מיעקב אבינו.

שמואל שירת בתפקידים של לויים והיה מהשוערים.

היה קדוש מרחם, אימו הקדישה אותו לפני שנולד ומילדותו היה נזיר.

שמואל נקרא איש הרואה זכה לתואר "איש אלוקים" ומכונה בפני חז"ל "רבן של נביאים".

קברו נמצא בשכונת רמות בירושלים.

שמואל כתב את ספרו עד פרק כח' פסוק ג' בפסוק "ושמואל מת", ומשם ואילך השלימוהו גד החוזה ונתן הנביא.

בספר שמואל מסופר על תקופת עלי ובניו, שמואל, משיחת שאול, העברת מלכותו לדוד, הרדיפות שרדף שאול את דוד, ומות שאול. בספר שמואל ב' מסופר על ממלכת דוד ומה שאירע בימיו, ובסוף שירת דוד.

נשאלת השאלה, כיוון שעיקר הספר מסופר על מעשיהם של דוד ושאול, שהם היו המלכים הראשונים, למה נקרא הספר על שם שמואל, הרי לא כתב אלא כשליש מהספר, ואילו שמואל היה סוף השופטים ?

התשובה לכך שלא נקרא הספר שמואל משום ששמואל כתבו, אלא בגלל שני טעמים אחרים:

הטעם האחד: כיוון שמספר על פעולותיו של שמואל במשיחת שאול ודוד, נמצא שכל המאורעות שאירעו אחר כך בין שאול לדוד היו מעשי ידיו של שמואל בשליחות האלוקית, לפי שמסופרים בו תולדותיו

ונבואותיו ומעשיו אשר עשה, שהיה מנהיג את
ישראל ושופטם ומוכיחם, ובכלל מעשיו משיחת
שאול ודוד.

הטעם השני: אף על פי שלכאורה היה ראוי לכלול
את ענייני שמואל בספר שופטים כיוון שהיה
השופט האחרון בישראל, וענייני שאול ודוד היו
צריכים לכאורה להיכלל בספר מלכים, אבל בגלל
מעלתו של שמואל יוחד לו ספר בפני עצמו.

שמואל א' פרק א'

תקציר הפרק

הנביא מספר על אלקנה, שהיו לו שתי נשים: פנינה וחנה. לחנה לא היו בנים. אלקנה עולה לרגל עם משפחתו לשילה, מקום המשכן, זובח קרבן שלמים, ובסעודה נותן לחנה מנה משובחת. חנה אינה מתנחמת במנה המשובחת, ומצטערת שאין לה בנים. פנינה מקניטה אותה על שאין לה בנים, כדי שתתפלל לה' בכל ליבה. חנה אינה אוכלת מרוב צער, וניגשת להתפלל לה' במשכן. עלי הכהן רואה אותה כששפתיה נעות וקולה אינו נשמע, וחושבה לשיכורה. חנה משיבה לו שאינה שיכורה אלא מתפללת לה' בכל ליבה שייתן לה בנים, עלי משיב לה בנבואה שה' ייתן לה בנים. חנה נודרת שהבן שיולד לה יעבוד את ה' כל ימי חייו ולא יעסוק בעסקי העולם. מקץ שנה נולד לחנה בן – שמואל. חנה אינה עולה לשילה עד שנגמל שמואל. מקץ שנתיים ימים כשנגמל שמואל, חנה עולה עימו לשילה, מביאה קרבן תודה, ואומרת לעלי: זה הבן שביקשתי מה', אני משאילה אותו לה'. שמואל נשאר בשילה בהשגחת עלי. שמואל משתחוה לה' ומקבל עליו עול מלכות שמיים.

שאלות

ש. מאיזה שבט היה אלקנה ?

ת. משבט לוי, מבני בניו של אביאסף בן קרח.

ש. היכן התגורר אלקנה ?

ת. בעיר שנקראת רמה.

ש. מה הפירוש "רמתיים צופים" ?

ת. רש"י -היו שתי רמות שצופות ורואות זו את זו.

תרגום יונתן - 'צופים' - תלמידי נביאים.

ש. באיזה שבט הייתה העיר רמה ?

ת. בשבט אפרים.

ש. מדוע אלקנה נקרא אפרתי הרי היה משבט לוי ?

ת. אלקנה נקרא אפרתי על שם עירו שהייתה
בנחלת אפרים, שהרי ללויים לא הייתה נחלה
משלהם והם חיו בנחלות השבטים האחרים.

ולפי מדרש אגדה - אפרתי זה מלשון חשוב.

ש. כמה נשים היו לאלקנה ומה היו שמותיהם ?

ת. שתי נשים, חנה ופנינה.

ש. מה הפירוש "צרתה" ?

ת. שתי נשים שנשואות לאותו איש נקראת כל אחת כלפי השנייה "צרתה" משום שעל פי רוב שונאות זו את זו.

ש. מה עשתה חנה לאחר הרבה זמן שעדיין לא זכתה לבן, וממי למדה זאת ?

ת. חנה אמרה לאלקנה שיישא אישה נוספת, כך היא תצטער ואולי היא תיפקד בגללה, ולמדה זאת משרה שאמרה לאברהם שייקח את הגר.

ש. האם מעשה זה עזר לחנה ?

ת. לא, לפנינה היו ילדים ולה לא.

ש. היכן היה מקום המשכן ?

ת. בעיר שילה.

ש. להיכן היה עולה אלקנה ארבע פעמים בשנה ?

ת. למשכן, שהיה בעיר שילה.

ש. מי היה עלי ?

ת. עלי היה הכהן גדול במשכן שילה, ושופט של העם.

ש. מה היו שמותיהם של בני עלי ומה היה תפקידם ?

ת. לעלי היו שני בנים חפני ופנחס, והם היו כוהנים שעושים את עבודות המשכן כמו הקרבת קרבנות.

ש. איזה קרבנות זבח אלקנה בשילה ?

ת. קרבנות שלמים ותודה, וכן קרבנות שנדר להקריב כל השנה.

ש. מה אלקנה נתן לחנה יותר משאר בני המשפחה ?

ת. אלקנה נתן לכולם מנה מבשר השלמים, ולחנה נתן מנה יותר גדולה.

ש. מדוע לחנה נתן מנה יותר גדולה ?

ת. משום שאותה אהב במיוחד, שהייתה מיוחדת בצדקותה ומעלותיה, ורצה לנחם אותה בצערה על שלא היו לה ילדים.

ש. מה עשתה פנינה לחנה ומדוע ?

ת. הייתה מצערת אותה ואומרת לה "האם קנית מעפורת לבנדך?" והתכוונה לשם שמים כדי שחנה תצטער ותתפלל מעומק הלב לה' שייתן לה ילדים.

ש. מה זה מעפורת ?

ת. חלוק עליון.

ש. האם פנינה נענשה על כך ?

ת. כן, אפילו שהתכוונה לטובה היה אסור לה לעבור עבירה ולצער את חנה.

ש. האם חנה אכלה מהמנה שנתן לה אלקנה בכל שנה ?

ת. לא, חנה הצטערה שאין לה בנים ולא יכלה לאכול מרוב צער.

ש. "ותקם חנה אחרי אכלה בשילה" כיצד מסביר המצודת דוד את הפסוק, הרי בפסוקים כתוב שחנה לא אכלה ?

ת. לאחר שאלקנה הפציר בה לאכול, היא אכלה קצת כדי להחיות את הנפש.

ש. כיצד אלקנה מנסה לנחם את חנה ?

ת. אלקנה אומר לחנה "אני דואג ועוזר לך יותר מעשרה בנים שילדה פנינה, שעוזרים לה"

ש. האם חנה התנחמה ?

ת. לא, היא רצתה בן משלה שיעבוד את ה'.

ש. איזה תפקיד התמנה עלי באותו יום ?

ת. באותו יום עלי התמנה לשופט על ישראל.

ש. כיצד התפללה חנה במשכן, ומה נדרה לה' ?

ת. חנה התפללה ללא קול רק שפתיה נעות, ונדרה לה' "אם תיתן לי בן אני אתן אותו לך כל ימי חייו שיעסוק בתורה ויהיה נזיר"

ש. מה הפירוש "ה' צבאות" ?

ת. פירוש א': חנה אומרת לה' "מכל הצבאות שבראת בעולמך קשה לך לתת לי בן אחד ?"

פירוש ב': חנה אומרת לה' – "שני צבאות בראת בעולמך העליונים לא פרים ורבים, ולא מתים,

והתחתונים פרים ורבים, ומתים. אם אני מהעליונים
– לא אמות. אם אני מהתחתונים – תיתן לי ילדים”

ש. “ועלי שומר את פיה” – הסבר על פי המצודת דוד !

ת. עלי רצה לשמוע את חנה מה היא מדברת.

ש. במה חשד עלי את חנה ?

ת. עלי ראה שחנה מתפללת בלי להוציא קול, רק
שפתיה נעות – דבר שלא היה מקובל בזמנם, לכן
חשב שהיא שיכורה.

ש. מה עונה חנה לעלי שמאשים אותה שהיא שיכורה ?

ת. חנה אומרת לעלי “אני לא שיכורה, התפללתי
בשקט כדי שאנשים לא ישמעו את כל הצרות שלי,
ואם הייתי שיכורה לא הייתי מאריכה בתפילה”.

ש. מה מבטיח עלי לחנה ?

ת. שהקב"ה ימלא את בקשתה וייתן לה בן זכר.

ש. איך קראה חנה לבן שנולד לה ?

ת. “שמואל” מלשון השאלה ששאלה אותו מה’.

ש. האם חנה עלתה עם אלקנה למשכן במועד הבא ?

ת. לא, חנה אמרה לאלקנה “שמואל עדיין קטן
וקשה עליו הדרך, לכן נחכה שיגדל ויגיע לגיל
שנתיים שיוכל לאכול אוכל רגיל, אז אביא אותו
למשכן לעלי הכהן”.

ש. "אך יקם ה' את דברו" הסבר לפי מדרש אגדה !

ת. בכל יום הייתה יוצאת בת קול ואומרת "עתיד צדיק אחד לעמוד ושמו שמואל" וכל אישה שהייתה יולדת בן הייתה קוראת שמו שמואל, וכשראו את מעשיו אמרו זה לא שמואל הצדיק, עד שנולד בנה של חנה, ראו כולם את מעשיו ואמרו "זה שמואל הצדיק".

ש. מה הביאה חנה לה' כשעלתה עם שמואל למשכן ?

ת. שלושה פרים לקרבנות תודה ושלמים, איפה אחת קמח למנחה, ונבל יין לנסך ושתייה.

ש. מה זה נבל ?

ת. כלי מעור ששמים בו יין.

ש. מי דאג לשמואל כשהיה במשכן ?

ת. עלי היה דואג לכל צרכיו, ומלמדו תורה.

ש. "ויביאו את הנער אל עלי" הסבר על פי הדרש בגמרא !

ת. עלי ביקש מאנשיו למצוא כהן שישחט את הפר, שמואל ראה זאת ואמר להם "מדוע אתם מחפשים דווקא כהן הרי שחיטה כשרה בזר" והסביר לעלי מהיכן למד זאת. עלי ענה לשמואל "דרשת יפה, אבל הורת הלכה בפני רבך ואתה חייב מיתה".

ש. "אל הנער הזה התפללתי" – הסבר על פי הגמרא !

ת. עלי רצה להרוג את שמואל על שהורה הלכה בפניו, באה חנה והתחננה לפניו שלא יהרגהו. אמר לה עלי "אותו אני יהרוג ואתפלל לה' שייתן לך בן אחר" ענתה לו חנה "אל הנער הזה התפללתי".

ש. "וגם אנוכי השאלתיהו לה' כל הימים אשר היה הוא שאול לה" הסבר על פי הגמרא !

ת. חנה אומרת לעלי "אין אתה רשאי לענשו, אני השאלתי את שמואל לה' ועליו להחזירו לי".

שמואל א' פרק ב'

תקציר הפרק

חנה מביאה את שמואל לשילה אחר שגמלה אותו, ומפקידה אותו בידי עלי. חנה משוררת לה' שיר תודה על שנתן לה בן. היא מתארת את גבורת ה' שעושה

רצונו ואין מי שיכול לעכב בעדו, מיטיב עם עושי דברו ומעניש את העבריינים. אלקנה וביתו חוזרים לבית, והבן שמואל נשאר במשכן לשרת את ה'. הנביא מספר על חטאם של בני עלי הכוהנים, שלקחו מבשר הקורבנות יותר ממה שמגיע להם, ולפני הזמן שהותר להם הבשר. שמואל הקטן רואה את מעשיהם הרעים ואינו לומד מהם, ומתעלה בעבודת ה'. אלקנה וחנה שוב עולים לשילה. חנה מביאה לבנה מעיל ובגדים. עלי מברך את חנה בבנים נוספים, ונולדים לה עוד שלושה בנים ושתי בנות. עלי שומע על מעללי בניו, ומוכיחם שיפסיקו את מעלליהם ולא יחללו שם ה' במקדש. בניו חפני ופנחס מתעלמים מתוכחתו וממשיכים במעלליהם. עלי אינו מסלקם מעבודתם במשכן, אלקנה מעביר לעלי נבואה שקיבל מה' על חטאי בניו ועל חילולם את המשכן. כוונת ה', שעלי ובניו אחריו יהיו כוהנים גדולים אם יעבדו את ה' באמונה, ואם לא – לא תתקיים הכהונה הגדולה בידם, ותעבור לצדוק הכהן ולבניו אחריו, וצאצאי בית עלי יזדקקו לטובות מכוהני צדוק על מנת להתקיים ולהתפרנס.

שאלות

1) מה עשתה חנה לאחר שהביאה את שמואל לעלי הכהן ?

ת. הודתה ושיבחה את ה' על ששמע את תפילתה
וזיכה אותה בבן זכר.

**(2) הסבר את דברי השבח שאמרה חנה לה' "עלץ ליבי
בה' " !**

ת. "שמחתי מאוד על הישועה שהושיעני ה' ונתן לי
את שמואל".

(3) "רמה קרני בה' " !

ת. כולם מסתכלים עלי בהערכה רבה על שנתן לי
ה' בן כשמואל.

(4) "רחב פי על אויבי" !

ת. חנה אומרת "אני יכולה להתפאר בפני פנינה
שהייתה כמו אויבת בשבילי כשהייתה מצערת
אותי".

(5) כי שמחתי בישועתיך" !

ת. שמחה אני על שהושיעני ה' ושוב איני מתביישת
מלדבר.

(6) "אין צור כאלוקינו" מה הפירוש "צור" ?

ת. לפי רש"י : אין צייר כאלוקינו שצר צורה בתוך
צורה.

לפי המצודת ציון: צור מלשון סלע, כלומר ה' חזק
ויציב כמו סלע.

7) על מי התכוונה חנה באומרה "אל תדברו גבוהה גובהה" ?

ת. על פנינה שהתגאתה שיש לה עשרה ילדים.

8) "קשת גיבורים חיתים ונכשלים אזרו חיל" הסבר !

ת. ברצון ה' נשברים הגיבורים וכלי מלחמתם, ואילו אותם שנכשלו לפני הגיבורים - ה' מחזקם ומנצחים את הגיבורים.

9) "שבעים בלחם נשכרו ורעבים חדלו" - הסבר !

ת. העשירים שלא היה חסר להם כלום כש-ה' מוריש אותם הם נאלצים להשכיר עצמם למחייתם, ועניים שרעבים ללחם, כש-ה' מעשירם הם חדלים מעבודתם כי יש להם הכול.

10) "עד עקרה ילדה שבעה" - הרי לחנה היו חמישה בנים ?

ת. הפסוק מתאר את ילדיה של חנה בתור משל כמו הפסוק "שבע יפול צדיק וקם" והכוונה היא שהיו לה הרבה בנים יותר ממה שלא היה לה בהתחלה.

הסבר נוסף - בגלל שבפעם האחרונה שחנה ילדה, פנינה התחננה אליה ששני בניה לא ימותו, והם נשארו בחיים - הם נקראו על שמה.
ועוד - ר' יהודה אומר בני בנים הרי הם כבנים.

ויש אומרים- שבעה בגימטריא כמניין שמואל.

(11) מה קרה לפנינה בכל פעם שחנה ילדה ?

ת. בכל פעם שחנה ילדה לפנינה נפטרו שני בנים, עד שבלידת בנה החמישי הגיעה אליה פנינה ובקשה רחמים, ושני בניה האחרונים לא נפטרו.

(12) מה הפירוש "נדיבים" ?

ת. עשירים שנודבים מממונם לנצרכים. ולפי המצודת ציון - שרים וחשובים.

(13) על מי מתפללת חנה כשסיימה להלל את ה' ?

ת. על בנה שמואל. חנה ראתה ברוח הקודש שהפלשתים יילחמו בבנה, לכן התפללה לה' שיכה את כל אויבי שמואל.

(14) "ה' ידין אפסי ארץ" - על מה מתפללת חנה ?

ת. חנה מתפללת שבנה שמואל יהיה שופט בישראל ויסתובב בערים לשפוט את בני"י, ותפילתה התקיימה.

(15) "וייתן עוז למלכו וירם קרן למשיחו" - את מי

המליך שמואל בחייו ואת מי רק משח ?

ת. שמואל משח והמליך את שמואל בחייו, ועליו מתפללת חנה שה' ייתן לו עוז וגבורה להיות מלך. ואת דוד שמואל רק משח אבל לא המליכו בחייו ועליו חנה מתפללת שירום קרן ממשלתו.

16) מה עשה שמואל אצל עלי הכהן הגדול ?

ת. למד תורה, את הלכות עבודת המשכן, ועזר לעלי בעבודת המשכן.

17) "והיה משרת את ה' את פני עלי" – מה לומדים מפסוק זה ?

ת. שהמשמש תלמידי חכמים נחשב כמשמש פני שכינה.

18) מדוע הנביא קורא לבני עלי "בני בליעל" ?

ת. משום שלא הייתה בהם יראת שמיים ועשו כתאוות ליבם, לא האמינו בה' ולא קיימו מצוותיו.

19) מה פירוש המילה בליעל ?

ת. בליעל – בלי עול.

20) מהו קרבן שלמים ?

ת. קרבן שלמים בא בדרך כלל בנדבה, אדם הרוצה להתקרב לה' מביא קרבן שלמים. את הקרבן היו מחלקים לשלושה – החלב והאימורים קרבים במזבח. החזה והשוק ניתנים לכוהנים. ושאר הבשר מקבלים הבעלים.

21) האם מותר לכוהנים לקחת חלק מהקרבן בנוסף לחזה והשוק ?

ת. לא.

(22) מתי מותר לכוהנים לאכול את החזה והשוק ?

ת. רק לאחר שסיימו להקריב את החלב והאמורים של אותו קרבן.

(23) איזה חוק קבעו להם בני עלי כשבאו אנשים להקריב קרבן שלמים במשכן ?

ת. בני עלי קבעו חוק שכל מי שמקריב קרבן שלמים במשכן, הם {בני עלי} יכולים לקחת מזלג גדול ולנעוץ בו את הבשר מהחלק של הבעלים, כל מה שיעלה במזלג הם יאכלו, גם אם הבעלים אינו מסכים.

(24) איזה עוד מעשה עשו נגד רצון ה' ?

ת. לפעמים כשאדם בא להקריב קרבן שלמים היו אומרים לו "תביא לנו עכשיו מהחלק שלך בקרבן כדי שנוכל לאכול ממנו עכשיו אפילו שעוד לא הקרבנו את החלב והאמורים של הקרבן".

(25) כיצד השפיעה התנהגותם על מביאי הקרבנות ?

ת. בני שהביאו את הקרבנות ראו את התנהגותם הבזויה של בני עלי התחילו לזלזל אף הם בקרבנות.

(26) מהם "כיור" "דוד" "קלחת" "פרור" ?

ת. כלים שונים לבישול בשר הקרבן. כיור: סיר נמוך. דוד: סיר גבוה. קלחת: מחבת.

(27) האם שמואל למד ממעשיהם הרעים של בני עלי ?

ת. לא רק ששמואל אינו למד ממעשיהם הרעים, הוא אף התעלה בעבודת ה', ומכיוון שהיה לוי, עבד במשכן בשירה בפה ובכלי, ולמד את ההלכות הנוגעות במשכן.

(28) "חגור אפוד בד" – איזה אפוד לבש שמואל ?

ת. אפוד מיוחד שהיו לובשים יראי ה'. שמואל לבש אפוד זה אפילו שהיה צעיר.

(29) איזה מעיל תפרה חנה לשמואל ומדוע ?

ת. חנה תפרה לשמואל חלוק לעליון שהיו לובשים בדרך כלל המבוגרים, מרוב שאהבה אותו. לפי המצודת דוד: בכל שנה הייתה מביאה לו מעיל חדש שיתאים למידותיו מכיוון שגדל. לפי הרד"ק: הייתה משאיר לו את המעיל ללבוש רק במועדים מכיוון שהיה קטן ולא נשמר מלעטותו, לכן הייתה מעלה לו בכל מועד.

(30) במה ברך עלי את אלקנה וחנה ?

ת. שה' ייתן להם עוד ילדים.

(31) כמה ילדים ילדה חנה לאחר ברכת עלי ?

ת. חנה ילדה במשך השנים עוד חמישה ילדים, שלושה בנים ושתי בנות.

(32) "ועלי זקן מאוד" – מה בא הפסוק לומר לנו ?

ת. ללמד קצת זכות על עלי הכהן שלא ייסר את בניו, משום שהזקין ותש כוחו.

33) איזה חטא גרמו בני עלי לנשים היולדות שבאו למשכן להקריב קרבן ?

ת. בני עלי היו מעכבים את קרבנותיהן והן היו צריכות להישאר לישון בלילה בפתח אוהל מועד.

34) מה אומר עלי לבניו כששמע על מעלליהם ?

ת. עלי נוזף בבניו ואומר להם שהם עושים חילול ה'.

35) הסבר על פי המלבי"ם מדוע החטא של בני עלי יותר חמור מחטא של אדם רגיל ?

ת. בני עלי היו שופטים בארץ ומתפללים על החטאים שעשו האנשים, והייתה מוטלת עליהם אחריות גדולה, ועכשיו הם בעצמם חוטאים.

36) איזו נבואה מקבל אלקנה מה' ?

ת. אלקנה מקבל נבואה מה' לומר לעלי שבגלל שבניו זלזלו בקרבנות וגרמו לחילול ה'. הם יקבלו על כך עונש משמיים.

37) כיצד מעניש הקב"ה את עלי ובניו ?

ת. א. ה' מבשר לעלי שבניו ימותו במלחמה עם הפלשתים.

ב. אביתר שהיה מזרעו של עלי תילקח ממנו
הכהונה ותימסר לצדוק מזרע שאול.

ג. לא יהיו מזרעו של עלי תלמידי חכמים וגדולי
ישראל.

ד. וכל צאצאיו של עלי ימותו צעירים, לפני
שיינשאו .

ה. גם אם מזרעו של עלי יהיו כוהנים – הם יהיו
עניים וחלשים.

(38) מה הסימן שנתן אלקנה לעלי שנבואתו תתקיים ?

ת. שיראה את שני בניו מתים ביום אחד, זה סימן
שכל דברי הנבואה יתקיימו.

**(39) מי ישפיל את עצמו להשתחוות לצדוק הכהן
הגדול?**

ת. כל הכוהנים הנשארים מזרע עלי שיעבדו בבית
המקדש, ישפילו עצמם לצדוק שייתן להם אוכל
לאכול ושייצרף אותם למשמרת הכהונה שמקריבים
קרבנות כדי שיוכלו לקבל בשר.

(40) באיזה חלק בעונש נענשו מידה כנגד מידה ?

ת. צאצאיו של עלי ימותו בגיל צעיר, כמו שבניו
אכלו מבשר הקרבנות לפני הקרבת החלבים.

שמואל א' פרק ג'

הקדמה

שמואל משרת במשכן שילה ועדיין לא זכה לקבל נבואה. ה' קורא לשמואל לקבל נבואה, ושמואל לא מעלה בדעתו ששומע את קול ה'. כך גם בפעם השנייה והשלישית, עד שעלי אומר שקול ה' הוא. שמואל מקבל נבואה על העונשים שיענשו עלי, בניו, בני ישראל וצאצאי עלי לדורותיהם. שמואל מספר לעלי את הנבואה לפי דרישת עלי, עלי מקבל בהכנעה את דבר הנבואה. שמואל מקבל נבואות נוספות ואומרם לעם, ונבואותיו מתקיימות במלואן. כל ישראל נוכחים לדעת ששמואל נביא אמת, ו-ה' משרה שכינתו עליו, ומסייע בידו. שמואל ממשיך ומתעלה בעבודת ה'.

שאלות

1) הסבר "ודבר ה' היה יקר בימים ההם".

ת. באותה תקופה הנבואה מ-ה' הייתה נדירה.

2) מה הפירוש "ועיניו החלו כהות" ?

ת. פירוש ראשון – לא ראה טוב בעיניים משום החטא של בניו.

פירוש שני – רוח הקודש לא שרתה עליו כמו פעם והקב"ה לא היה מתגלה אליו.

3) היכן שכב שמואל והיכן שכב עלי ?

ת. שמואל שכב במקום של הלויים, עלי שכב במקום של הכוהנים.

ש. "ונר אלוקים טרם יכבה ושמואל שוכב בהיכל ה'..." – מה חז"ל דורשים מפסוק זה ?

ת. שאין צדיק נפטר מהעולם עד שנברא צדיק כמותו.

ש. מדוע שמואל לא הבין שהקב"ה קורא לו שלוש פעמים?

ת. משום שה' לא נגלה אליו אף פעם, וגם לא היו הרבה נבואות באותו זמן.

ש. מה שינה שמואל ממה שאמר לו עלי?

ת. עלי אמר לשמואל שכשישמע את ה' קורא לו, יגיד – "דבר ה'". ושמואל אמר רק "דבר".

ש. מדוע שינה?

ת. א. מפני שחשב שהמלאך בא אליו בשליחות ה', ולא ה' בעצמו.

ב. שמואל חשש להזכיר את שם ה'.

ש. מדוע ה' קרא "שמואל שמואל" פעמיים?

ת. מלשון חיבה.

ש. מה הנבואה שאמר ה' לשמואל?

ת. שבקרוב הפלשתים ילחמו עם ישראל וינצחו אותם, וייקחו בשבי את ארון ה'. ויתקיים העונש של עלי ובניו.

ש. מדוע עלי נענש?

ת. משום שלא מיחה בבניו ולא עצר בעדם מלחלל את ה' גם לאחר שהוכיח אותו הנביא על כך.

ש. מדוע הקרבת קרבנות לא יכולה לכפר על חטא בני עלי?

ת. מידה כנגר מידה – הם זלזלו בקרבנות, ולכן הקרבנות לא יכולים לכפר להם.

ש. מה מובא בגמרא על כפרת החטא של בני עלי?

ת. דרשו בגמרא בקורבנות הם לא מתכפרים אבל מתכפרים בתלמוד תורה וגמילות חסדים, ויש שאמרו – מתכפרים בתפילה.

ש. מדוע שמואל סיפר לעלי את הנבואה רק בבוקר?

ת. מפני שלא רצה לצער אותו.

ש. מה היה התפקיד של שמואל במשכן בבוקר ?

ת. לפתוח את דלתות המשכן.

ש. מה אמר עלי לשמואל ?

ת. אם לא יספר לו את כל הנבואה, גם עליו יחול העונש.

ש. האם שמואל סיפר לעלי את כל הנבואה?

ת. כן. לא החסיר דבר.

ש. במה נענש שמואל, ומדוע?

ת. העונש התקיים גם בו, אפילו שסיפר את כל הנבואה משום "שקללת חכם אפילו על תנאי היא באה".

ש. כיצד הגיב עלי כששמע את הנבואה ?

ת. עלי אמר לשמואל "זו גזירה של ה' ואין אפשרות לבטלה, אני מקבל על עצמי את הגזירה, משום שכל מה שעושה ה' זה לטובה גם אם לא רואים שזה טוב".

ש. מה קרה בזכות שמואל ?

ת. עוד נביאים התנבאו בנבואות מהקב"ה.

שמואל א' פרק ד'

הקדמה

נבואת שמואל מתקיימת, ארון הבית נלקח בידי הפלשתים, שני בני עלי מתים במלחמה, וישראל ניגפים בפני הפלשתים. בני-ישראל יוצאים למלחמה בפלשתים, להשתחרר משעיבודם, הם מובסים במלחמה, ונהרגים כארבעת אלפים מישראל. בני-ישראל חוזרים למחנה באבן-העזר. הם אינם מבינים מה החטא שבגללו ניגפו במלחמה, ומחליטים לצאת שנית למלחמה, הפעם הם לוקחים את ארון הברית, ובטוחים שבזכותו ינצחו. במלחמה השנייה התבוסה קשה יותר. נהרגים שלושים אלף מישראל, והשאר בורחים איש-איש לביתו. ארון-הברית ננטש בשדה, ונלקח על-ידי הפלשתים. שאול בורח ומגיע לשילה, שם הוא מספר על האסון לאנשי העיר והם זועקים מכאב. הוא מספר לעלי, הממתין בשער המשכן, על כל האסון שקרה, מרוב צער, עלי נופל לאחוריו, שובר מפרקתו ומת. כלתו, אשת בנו פנחס, מסתבכת בלידה מרוב

**צער, יולדת בן ומתה, אך מספיקה לקרוא לנולד 'אי-
כבוד' כי נלקח ארון-הברית וגלה כבוד מישראל.**

שאלות

ש. ספר בהרחבה את כל האירועים שקרו בפרק ד !

ת. התלמיד יספר באריכות ובטוב-טעם, להקשיב בסבלנות...

ש. מדוע בני ישראל רצו להילחם בפלשתים ?

ת. הקב"ה שם מחשבה זו בליבם כדי שתתקיים הנבואה.

ש. כמה אנשים מבני ישראל נהרגו במלחמה ?

ת. ארבעת אלפים איש במערכה הראשונה, ושלושים אלף איש במערכה השנייה.

ש. מה אמרו זקני ישראל כשברחו מהפלשתים בפעם הראשונה ?

ת. "למה נגפנו ה' " הם לא הבינו מדוע ה' גרם שהפלשתים ינצחו במלחמה.

ש. מה באמת היה החטא של עם ישראל ?

ת. בני עלי חטאו בעבודתם במשכן, בנ"י זלזלו בקרבנות, והקב"ה כעס עליהם שלא הבינו בעצמם שהם חוטאים.

ש. מדוע לקחו בנ"י את הארון במערכה השנייה של המלחמה ?

ת. חשבו שאם הארון יהיה להם זכויות וכך ינצחו את הפלשתים.

ש. מדוע צעקו בנ"י ועד היכן הגיעה הצעקה ?

ת. בנ"י צעקו משמחה שארון ה' יוצא איתם למלחמה והצעקה הגיעה עד למחנה הפלשתים, שפחדו מעם ישראל, בגלל ארון ה'.

ש. כיצד הגיבו הפלשתים ששמעו את הצעקה ?

ת. הטובים שבהם אמרו – לא נילחם איתם כי ארון הברית איתם וה' יעזור להם.
הרשעים שבהם אמרו – לאלוקים שלהם נגמרו המכות במצריים. החזקים שבהם אמרו – נצא להילחם איתם כמו גיבורים כדי שלא נהפוך לעבדים שלהם.

ש. מה קרה במערכה השנייה ?

ת. נהרגו מבני ישראל שלושים אלף איש, בני עלי מתו, וארון ה' נלקח בשבי.

ש. "וירוץ איש בנימין" מי היה האיש ?

ת. שאול.

ש. להיכן הלך שאול וכיצד היה לבוש ?

ת. לשילה, היכן שעלי ישב כדי לבשר לו את מה שקרה במלחמה, כשהוא עם אפר על ראשו ובגדיו היו קרועים כאבל על ארון ה'.

ש. היכן ישב עלי ומדוע ?

ת. עלי ישב מחוץ לשער המשכן כדי לראות את השבים
מהמלחמה, עלי דאג על ארון ה' שנלקח למלחמה.

ש. איזו שמועה שמע עלי ומה קרה לו ?

ת. שאול סיפר לו שבנ"י הפסידו במלחמה, ושני בניו מתו,
וארון ה' נלקח, איך ששמע עלי שארון ה' נלקח נפל
מכיסאו ומת. מרוב צדקותו.

ש. בן כמה היה עלי כשנפטר ?

ת. תשעים ושמונה שנה.

ש. כמה זמן שפט עלי את בני ישראל ?

ת. ארבעים שנה.

ש. מה קרה לאשת פינחס ?

ת. שמעה שארון ה' נלקח, הולידה לפני זמנה, ולפני שמתה
קראה לבנה "אי-כבוד".

ש. מדוע קראה לבנה בשם זה ?

ת. משום שגלה כבוד מבני ישראל שארון ה' נלקח בשבי.

שמואל א' פרק ה'

הקדמה

הפלשתים לוקחים את ארון ה' ומביאים אותו
לעיר אשדוד ושמים אותו בבית דגון אלילם.
בלילה הראשון דגון נופל ארצה לפני ארון-הברית.
אנשי אשדוד ממהרים להשכים לעבודת דגון,
וכשרואים שדגון נפל מקימים אותו. בלילה השני
דגון נפל ונשבר, ה' מכה את פלשתי אשדוד
במחלת הטחורים. אנשי אשדוד סוף-סוף מבינים
שה' מכה בהם ובאלילם בגלל ארון הברית השבוי
בידם. ושלוחים אותו לעיר גת גם אותם מכה ה'

**בגלל הארון, אנשי גת ממהרים לשלוח את הארון
לעיר עקרון, וגם אותם מכה ה' בגלל הארון,
וזעקתם ממכות ה' נשמעה למרחוק.**

שאלות

ש. להיכן לקחו הפלשתים את ארון ה' ?

ת. לעיר שלהם "אשדוד", לבית דגון.

ש. מה היה בית דגון ?

ת. בית דגון היה העבודה זרה של הפלשתים.

ש. מדוע הפלשתים שמו את ארון ה' בבית דגון ?

**ת. הפלשתים חשבו שניצחו במלחמה בזכות דגון
האליל שלהם, לכן שמו את ארון ה' אצלו שיראה
את מי הוא ניצח.**

ש. מדוע קראו לו כך ?

**ת. משום שלא היו לו ידיים ופנים, וגופו היה
כדמות דג.**

ש. מה ראו הפלשתים בבוקר ?

ת. הפלשים ראו שדגון נפל על פניו לפני ארון ה'.

ש. מה עשו הפלשתים כשראו זאת ?

ת. הרימו את דגון בחזרה – חשבו שנפל בטעות ולא בגלל ארון ה'.

ש. מה קרה בבוקר למחרת ?

ת. שוב ראו את דגון על הרצפה הפעם כשראשו וידיו כרותות על פתח החדר.

ש. מה התקינו הפלשתים בעקבות מקרה זה ?

ת. שכוהני הפלשתים וכל מי שנכנס לחדר לא ידרוך במקום שראשו של דגון היה מונח, משום כבודו.

ש. במה העניש הקב"ה את הפלשתים בעיר אשדוד ?

ת. ה' הכה אותם בחוליים במעי הגס, ובשלפוחיות בגוף, ושלח את העכברים שינשכו אותם.

ש. מה הבינו הפלשתים בעקבות המכה שקיבלו ?

ת. שהקב"ה מעניש אותם בגלל שהם מחזיקים את ארון ה'.

ש. מה מחליטים אנשי אשדוד לעשות ?

ת. אנשי אשדוד הזמינו את כל חמשת סרני (קציני) עיר הפלשתים אליהם ושאלו אותם מה לעשות.

ש. מה עונים להם הסרנים ?

ת. הסרנים מייעצים להם להעביר את הארון לעיר גת.

ש. במה העניש ה' את אנשי העיר גת ?

ת. לאחר שהארון נלקח לעירם ה' שלח בהם רעמים חזקים שהטילו עליהם פחד ואימה, וגם אותם הכה ה' בטחורים ובעפולים.

ש. מהם טחורים ?

ת. שלפוחיות כואבות מלאות דם. במעי הגס.

ש. להיכן שלחו אנשי העיר גת את ארון ה' ?

ת. לעיר שנקראת עקרון.

ש. כיצד הגיבו אנשי עקרון כששמעו שארון ה' מגיע אליהם ?

ת. אנשי עקרון שמעו על כל המכות שקיבלו הערים לפנייהם וזעקו בפחד גדול.

ש. כיצד הכה ה' את תושבי עקרון ?

ת. שלח להם רעמים יותר חזקים מהרעמים ששלח בגת וחלק מאנשי עקרון מתו מהפחד של הרעמים וגם בהם שלח ה' ערפולים וטחורים, אנשי עקרון צעקו לשמיים.

שמואל א' פרק ו'

הקדמה

אחר שארון ה' היה שבעה חודשים בשדה פלשתים, ועדיין לא נרפאו ממכת הטחורים ומהיזק העכברים, התייעצו ראשי פלשתים בכוהנים ובקוסמיהם מה לעשות עם ארון ה'. האם הימצאותו בשדה פלשתים הוא הגורם לחלים ומכתם, או רק מקרה הוא שהם עדיין חולים וסובלים. והשיבו להם שישלחו את ארון ה' ויוסיפו מנחה לכפרת חטאתם – חמש מטילי זהב בדמות טחורים וחמש בדמות עכברים. וכדי שידעו בברור האם יד ה' בהם, ישימו את ארון ה' על עגלה רתומה לפרות, ואם הפרות תלכנה מעצמן לשטח ישראל זה יהיה המופת שאכן מה' מכתם. ואם לא, סימן שרק במקרה הם חולים. הפרות משכו

את העגלה שעליה ארון ה' ומנחת מטילי זהב הישר
לשטח ישראל. אנשי בית-שמש ראו שארון ה' חוזה,
וקיבלוהו בשמחה. הקריבו קרבנות לה' ושמוהו על
האבן הגדולה שבשדה יהושע. אך כיוון שפתחו את
ארון ה' ולא נזהרו בכבודו, נענשו ומתו שבעים
מחשוביהם. מרוב פחדם קראו לאנשי קרית-יערים
שייקחו את ארון ה' לעירם.

שאלות

ש. להיכן שלחו אנשי עקרון את ארון ה', והאם זה עזר ?

ת. לשדה, זה לא עזר, במשך שבעה חודשים הם עדיין
סבלו ממחלות.

ש. למי קראו אנשי עקרון כדי לקבל עצה בעניין ארון ה' ?

ת. לכוהני העבודה זרה שלהם ולקוסמים שמבינים
בכוכבים ובמזלות.

ש. מה שאלו אנשי עקרון את הכוהנים והקוסמים ?

ת. שאלו אותם שלוש שאלות: א. האם המכות שאנו
מקבלים הם בגלל ארון ה'. ב. האם עליהם לשלוח את

ארון ה' חזרה לישראל. ג. אם תאמרו לשלוח את ארון ה'
לישראל באיזו צורה נשלח אותו.

ש. מה הקוסמים יעצו לאנשי עקרון ?

ת. להחזיר את ארון ה' ליהודים, ולתת להם מנחות: חמישה
מטילי זהב בצורה של טחורים. חמישה מטילי זהב בצורה
של עכברים. להשים הכול בעגלה הקשורה לשתי פרות
צעירות שיש לה עגלים ולראות אם הפרות ילכו לשטח
ישראל.

**ש. מדוע הכוהנים יעצו להם להביא דווקא חמישה עכברים
וטחורים מזהב ?**

ת. כנגד חמשת הקצינים של ערי הפלשתים, כך יראו לה'
שהם מתחרטים על לקיחת הארון ומבקשים סליחה.

ש. מה אמרו הכוהנים לסרני הפלשתים ?

ת. "אל תתגאו ותכבידו את לבכם ותאמרו שהמכות הם
לא מה' כי כך אמרו המצרים וה' העניש אותם ביד קשה,
וכמו כן הוא יעניש אתכם אם תתעקשו".

ש. מדוע שלחו דווקא פרות צעירות שיש להם עגלים ?

ת. הכוהנים אמרו לסרנים "אם עדיין יש בכם ספק אם יד
ה' הכתה בכם – תשימו את העגלה של ארון ה' עם שתי
פרות צעירות שיש להם עגלים ובדרך הטבע פרות מניקות
לא מתרחקות מהעגלים שלהן, וכך תראו אם הפרות
הולכות לכיוון ישראל או לא".

**ש. באיזו עגלה בהשתמשו הפלשתים לקחת את ארון ה' ומדוע
?**

ת. בעגלה חדשה שלא השתמשו בה לחולין, משום כבוד
ארון ה'.

**ש. מדוע בחרו הפלשתים פרות צעירות ומניקות אשר לא עלה
עליהן עול ?**

ת. כי פרות אלו אינן חפצות להתרחק מעגליהן. ואינן
רגילות לשאת עול, ולכאורה לא ירצו ללכת כלל אם ארון
ה', הפלשתים עשו ניסיון לראות אם הפרות ילכו מעצמן
או לא.

ש. מה עשו הפרות ?

ת. הלכו ישר לכיוון בית שמש ולא סטו או עצרו כל הדרך, תוך כדי שהם משמיעות געיות מצער שהם מתנתקים מעגליהם.

ש. מה עשו סרני הפלשתים ?

ת. עקבו אחר הפרות עד שהגיעו לגבול בית שמש, והבינו שיד ה' הכתה בהם.

ש. במה עסקו אנשי בית שמש ?

ת. בקצירת חיטים.

ש. לאיזו שדה הגיעה העגלה ?

ת. לשדה של יהושע בית השמשי.

ש. מה עשו אנשי בית שמש כשראו את ארון ה' ?

ת. הרימו אותו והניחו אותו על אבן גדולה. את עצי העגלה פרקו, שרפו אותם והקריבו עליהם את הפרות לעולה. להודות לה' שארון הברית חזר.

ש. כיצד הקריבו קרבן עולה בלי משכן ?

ת. משחרבה שילה הותרו הבמות ובבמת יחיד מותר להקריב פרה נקבה.

ש. במה נענשו אנשי בית-שמש ומדוע ?

ת. נהרגו מהם שבעים אנשים חשובים ששקולים כנגד חמישים אלף איש, ה' העניש אותם בגלל שפתחו את מכסה הארון לראות מה יש בתוכו ובכך ביזו את הלוחות.

ש. מה עשו אנשי בית שמש לאחר שנהרגו מהם אנשים ?

ת. שלחו שליחים לאנשי קריית יערים שיבואו לקחת את ארון ה'.

שמואל א' פרק ז'

הקדמה

לאחר שארון ה' הגיע לבית שמש ואנשי העיר הוכו מכה גדולה, באו אנשי קריית יערים ולקחו את הארון לעירם, לבית אבינדב. הארון נשאר בקריית יערים עשרים שנה, ובנ"י באו להתפלל בקריית יערים לפני הארון, וגם זכרו את יד ה' שהכתה בפלשתים ונטה ליבם לשוב בתשובה. שמואל מחזקם ומזרזם לשוב ולעבוד רק את ה' לבדו ולא לנטות אחר אלוהי העמים, וישראל נשמעים לו. ישראל מתקבצים במצפה ושמואל מתפלל לה' שיסיר מהם שעבוד פלשתים. פלשתים באים להילחם בהם לבל ימרדו בשלטונם וה' מהמם אותם בקולות וברקים אדירי קול. הפלשתים בורחים מרוב פחדם, וישראל רודפים אחריהם והורגים בהם. שלטון הפלשתים על ישראל מסתיים. ישראל שבים לשלוט על הערים שהפלשתים נטלו מהם. שמואל מקים זכר לישועת ה' באבן העזר. הפלשתים נכנעים לישראל כל ימי שמואל. עם האמורי שגר בארץ רואה שה' נלחם לישראל ופוחד גם הוא, וחי בשלום עם ישראל. שמואל שופט את ישראל בערי ישראל ובעירו, ומלמדם תורה, אמונה ומוסר.

שאלות

ש. מדוע דווקא אנשי קריית יערים באו לקחת את ארון ה' ?

ת. משום שהיו אנשי מעלה וידעו כיצד לנהוג בארון ה'.

ש. להיכן הביאו את ארון ה' ?

ת. לבית אבינדב שהיה משבט לוי ואיש ירא שמיים.

ש. את מי מינו לשמור על ארון ה' ?

ת. את אלעזר בנו של אבינדב. שילמו לו כדי שישמור על הארון שלא יפתחו אותו ושלא יכנסו למחיצתו רק כפי צורך המותר. ושישמור על ניקיון המקום.

ש. כמה שנים היה הארון בקריית יערים ?

ת. עשרים שנה. שלוש עשרה שנה בחיי שמואל ושאל, ושבע שנים כשמלך דוד בחברון.

ש. לאיזו הבנה הגיעו בני ישראל ?

ת. בנ"י הבינו שהצרות שבאו אליהם מהפלשתים הם בגלל בני עלי וחילול ה' שהיה במשכן. ולכן קיבלו עליהם תשובה ובאו לקריית יערים להתפלל לה' ליד ארון הברית.

ש. מה אמר שמואל לאנשים שבאו להתפלל בקריית יערים ?

ת. "תסירו את הפסלים מהבתים ותעבדו את ה', רק כך תינצלו מהפלשתים".

ש. מהם עשתרות ?

ת. פסלים קטנים בדמות אישה.

ש. מה מצווה שמואל את ראשי השבטים ?

ת. לאסוף את בני ישראל במצפתה שם יתפלל לה' שיסיר את שלטון הפלשתים מעל בני".

ש. מהי מצפתה ?

ת. עיר מרכזית שהיה אפשר לאסוף בה את כל בני", והיה בה מקום תפילה ומזבח.

ש. מה עשו בני" במצפתה?

ת. שפכו מים מהמעין לסימן שהם שופכים את ליבם בתשובה לפני ה'. כמו כן צמו כולם באותו יום וחזרו בתשובה.

ש. מה עשה שמואל לבני" ?

ת. שפט את האנשים על סכסוכי ממון, כדי לסלק כל ריב ומחלוקת, שאחדותם בעבודת ה' תהיה שלימה וכך ה' ילחם בפלשתים ויעשה להם ניסים.

ש. מה עשו הפלשתים כששמעו שבני" מתקבצים ?

ת. הפלשתים חשבו שבני" מתקבצים כדי למרוד בהם, לכן העלו את חמשת הקצינים עם חייליהם להילחם בישראל.

ש. כיצד הגיבו בני"י כששמעו שהפלשתים באים להילחם בהם ?

ת. פחדו מאוד מהפלשתים שהיו מלומדי מלחמה.

ש. מה ביקשו בני"י משמואל ?

ת. שיבקש עליהם רחמים ויתפלל לה' שיציל אותם.

ש. מה עשה שמואל ?

ת. לקח טלה נקבה שעדיין יונקת הקריבה לעולה וזעק לה' שיושיע את בני"י.

ש. האם ה' קיבל את תפילתו ?

ת. כן, ירדה אש משמיים ושרפה את הקרבן העולה.

ש. מה עשה ה' לפלשתים ?

ת. שלח רעמים חזקים ומעוצמת הרעמים הפלשתים לא היו מסוגלים להילחם, בני"י רדפו אחריהם והכו בהם.

ש. מה עשה שמואל לאחר שבני"י ניצחו את הפלשתים ?

ת. שמואל לקח אבן גדולה, הניח אותה בין המצפה לבין מקום שנקרא השן, וקרא לאבן "אבן העזר" על שם שה' עזר לבני"י להלחם עם הפלשתים.

ש. מה קרה מאותו יום לפלשתים ?

ת. הפלשתים נכנעו לישראל וכל ימי שמואל הם לא באו לשלוט בהם.

ש. איך המלחמה עם הפלשתים השפיעה על האמורי ?

ת. האמוריים ראו שבנ"י ניצחו את הפלשתים ופחדו גם הם וחיו איתם בשלום.

ש. כמה שנים שפט שמואל את בני ישראל ?

ת. שלוש עשרה שנים. מגיל שלושים ותשע עד יום מותו בגיל חמישים ושתיים.

ש. מה עשה שמואל בכל שנה ?

ת. עובר בכל ערי ישראל, שופט את בנ"י ומלמדם תורה אמונה ומוסר.

שמואל א' פרק ח'

הקדמה

לעת זקנתו ממנה שמואל את שני בניו להיות שופטים, כדי להקל מעליו את שפיטת העם, ולהכשירם להנהיג את העם לאחרינו. בניו מועלים בתפקידם, לוקחים שוחד, ומטים את הדינים, הפלשתים שוב מרימים ראש, ושולטים על בנ"י. בנ"י מבקשים משמואל שיימנה להם מלך, שינהיגם, וילחם את מלחמותיהם, ככל מלכי הגויים. בקשתם למלך כואבת לשמואל, על שרוצים להחליף את הנהגת ה' עליהם בהנהגה טבעית, כשאר הגויים. שמואל שואל את ה' מה לענות לעם, ה' משיב שיסכים לבקשתם למלך, אך מורה לו לתאר בפניהם את כל סמכויות המלך שיעיקו עליהם מאוד, שמואל מעביר את הדברים לעם, אך העם נשאר ברצונו

להכתיר מלך. ה' אומר לשמואל שיאמר לעם שבקרוב ימנה להם מלך.

שאלות

ש. ספר בהרחבה את פרק ח.

ת. התלמיד יספר...

ש. "ויהי כאשר זקן שמואל" מדוע הפסוק אומר
ששואל היה זקן הרי שמואל היה רק בן חמישים ?

ת. למרות ששמואל היה בן חמישים קפצה עליו
זקנה.

ש. מדוע קפצה זקנה על שמואל ?

ת. כש-ה' גזר ששואל ימות, אמר שמואל לה' "אני
מיניתי את שאול למלך ומעשה ידי יתבטלו ?" לכן
שמואל מת ארבעה חודשים לפני שאול, שלא יראה
את שאול נפטר ויצטער.

ש. מדוע קפצה על שמואל זקנה ?

ת. כדי שלא יאמרו - "שמואל חטא ולכן מת
צעיר".

ש. את מי מינה שמואל לשופטים, ומדוע ?

ת. את שני בניו יואל ואביה, מפני שכבר לא היה
לו כוח לשפוט את העם. ועוד, שרצה להכשירם
להיות מנהיגים.

ש. האם בניו של שמואל הלכו בדרכיו ?

ת. לא, הם לא לימדו את העם תורה, לקחו שוחד, והטו את הדין.

ש. מה אמרו זקני ישראל משמואל ?

ת. זקני ישראל אמרו לשמואל "הבנים שלך לא הולכים בדרכך ואינם ראויים להיות שופטים על ישראל, לכן אנחנו מבקשים ממך להמליך עלינו מלך שישפוט אותנו כמו כל הגויים".

ש. מדוע הצטער שמואל ?

ת. מפני שבנ"י רצו מלך כמו כל הגויים להסיר מעליהם את מלכות ה'.

ש. כיצד ניחם ה' את שמואל ?

ת. ה' ניחם את שמואל ואמר לו "אל תצטער מבקשת בנ"י, הם לא מבקשים מלך בגלל שאתה לא הנהגת אותם כראוי, שהרי לפני שמינית את בניך הם לא התלוננו, אלא הם אינם רוצים שהנהגת ה' תהיה תלויה במעשיהם, לכן הם מבקשים מלך ככל הגויים שהצלתו במלחמות תלויה בגבורתו ולא בעבודת ה' בשלמות".

ש. מה ציוה ה' את שמואל לומר לבני ישראל ?

ת. ה' אמר לשמואל " לבני ישראל יש זכות בחירה, לכן תאמר להם שהם יכולים לקבל מלך יהודי כמו הגויים, אך תסביר להם שלמלך יש זכויות

וסמכויות רחבות והוא יכול לנהוג בהם גם בדברים שהם לא ייהנו, ואף יסבלו ממנו".

ש. האם בני ישראל שמעו בקול שמואל ?

ת. לא, למרות כל ההזהרות הם בקשו משמואל שישים עליהם מלך.

ש. מדוע ה' כעס על בני ישראל שרצו מלך הרי חלק מהמצוות שנצטוו בני ישראל בכניסתם לארץ היא להשים עליהם מלך ?

ת. הקב"ה כעס על בני ישראל שלא רצו מלך שישפוט אותם ביושר ואמונה, אלא רצו מלך שילחם למענם במלחמות ומיעטו בכך את ביטחונם בה' ולא בטחו בו שילחם למענם ויציל אותם מהאויבים.

ש. האם בנ"י ישראל שמעו בקול שמואל ?

ת. לא, בנ"י עדיין רצו ששמואל ימליך עליהם מלך.

ש. מה ענה להם שמואל ?

ת. שמואל ענה לבני ישראל "לכו איש לעירו ותמתינו עד שה' יורה לי את מי להמליך עליכם כמלך".

שמואל א' פרק ט'

הקדמה

הפרק מספר על קיש אבי שאול שהיה גיבור חיל, ועל שאול בנו שהיה איש המעלה, וגבוה מכל העם. לקיש נאבדו האתונות, והוא שלח את שאול ונערו לחפשם. הם חפשו באזורי הארץ ולא מצאו עד שהגיעו לצוף, ושם החליט שאול לחדול מהחיפוש ולחזור לבית אביו שכבר דואג להם. הנער אומר לשאול שיש נביא במקום ומציע ללכת אליו לשאול היכן ימצאו את האתונות, ואף הוסיף שיש לו רבע שקל כסף לתת לנביא. בדרכם לבית הנביא, מורות להם הנערות שואבות המים, היכן בית שמואל, ואומרות שימהרו אליו בטרם יצא מביתו למקום הזבח. שאול ונערו הולכים לשמואל, ופוגשים אותו ביציאתו מביתו. ה' מגלה לשמואל שזה יהיה מלך על ישראל, שאול שואל את שמואל על האתונות, ושמואל משיב שכבר נמצאו, ורומז לו שהוא עתיד להיות מלך על ישראל. שמואל מזמן את שאול לאכול איתו את הזבח ומושיבו בראש המוזמנים. הטבח מגיש לו מנה

מכובדת יותר מכולם. בסיום אכילת הזבח שמואל מזמין את שאול לביתו, מדבר עימו על המלכות, ומחזקו באמונת ה' ויראתו. למחרת בבוקר שמואל מלווה את שאול לבית אביו קיש, בהגיעם לקצה העיר עוצר שמואל את שאול, ומשמיע לו את דברי האלוקים.

שאלות

ש. ספר בהרחבה את פרק ט.

ת. התלמיד יספר...

ש. כיצד קראו לאביו של שאול ?

ת. קיש.

ש. מאיזה שבט היה קיש ?

ת. משבט בנימין.

ש. היכן התגורר קיש ?

ת. בגבעון שבנחלת בנימין.

ש. כיצד קראו לסבו של שאול ?

ת. אביאל.

ש. איזה עוד שם היה לסבא של שאול ומדוע נקרא כך ?

ת. "נר", משום שהדליק נרות במבואות שמביתו לבית המדרש.

ש. במה ברוך הקב"ה את קיש ?

ת. קיש היה גיבור חיל, הקב"ה ברכו בגבורה עושר וכבוד.

ש. מה היו מעלותיו של שאול ?

ת. מעשיו טובים, זריז במלאכתו, יפה תואר, וגבוה מכל העם.

ש. מה נאבדו לקיש אבי שאול ?

ת. אתונות.

ש. מדוע האתונות אבדו לקיש ?

ת. ה' העלים את האתונות ושם בליבו של קיש לשלוח את שאול ולמרות שבדרך כלל שלח את הנערים) לחפשם כדי שבדרך שאול ילך לשמואל ויתבשר על המלוכה.

ש. את מי שלח קיש לחפש את האתונות ?

ת. את שאול ונערו.

ש. היכן שאול והנער הלכו לחפש את האתונות ?

ת. בתחילה הלכו להר אפרים שבהרי השומרון, משם הלכו לארץ שלישה שנמצאת מדרום להר אפרים בהר יהודה, משם המשיכו לחפש בארץ שעלים במורדות הר יהודה, ומשלא מצאו – חזרו לחפש בנחלת בנימין.

ש. לאיזו עיר הגיעו בדרכם ?

ת. לעיר רמה שבה גר שמואל.

ש. מדוע העיר רמה נקראת "צוף" ?

ת. משום שמואל הנביא שהיה צופה בדברי נבואה.

ש. מה אמר הנער לשאול כשהגיעו לצוף ?

ת. הציע לו שילכו לשמואל שיגיד להם היכן האתונות.

ש. מה ענה שאול לנער?

ת. שאול חשב ששמואל לוקח כסף כשבאים לדבר איתו, ולכן אמר לנער "אין לנו מה לתת לנביא".

ש. מה השיב הנער לשאול ?

ת. שנשאר לו רבע שקל כסף (זוז אחד) לתת לנביא.

ש. מה זה "תשורה" ?

ת. מתנה.

ש. כיצד היו קוראים לנביא בזמנם ?

ת. "הרואה" - הנביא היה רואה ברוח הקודש.

ש. מה הפירוש "נביא" ?

ת. מלשון דיבור ניב שפתיים.

ש. את מי שאלו שאול והנער "היכן שמואל?" כשעלו במעלה העיר ?

ת. כששאול ונערו עלו במעלה העיר, פגשו נערות יוצאות לשאוב מים מהמעיין, שאלו אותן האם שמואל נמצא בעיר הזאת.

ש. מה אמרו הנערות לשאול ונערו ?

ת. שיזדרזו ללכת לשמואל, מפני ששמואל הולך היום
לזבוח זבח ולאכול עם העם.

ש. מדוע שמואל מיהר ללכת למקום אכילת הזבח ?

ת. מפני שהעם לא התחיל לאכול עד ששמואל בעצמו
אוכל ראשון מהזבח.

ש. מדוע הנערות האריכו בדבריהן עם שאול ?

ת. כדי להסתכל ביופיו.

**ש. מה הקב"ה אמר לשמואל בנבואה יום לפני ששאול הגיע
לרמה ?**

ת. הקב"ה אמר לשמואל "מחר יגיע אליך אדם בשם
שאול, תמליך אותו למלך על ישראל"

**ש. "והושיע את עמי מיד הפלשתים" – מדוע הפלשתים
נלחמים שוב בעם ישראל ?**

ת. אחרי שבני שמואל לקחו שוחד במשפט ולא עצרו העם
בידם, ה' הסיר פחדם מהפלשתים והם החלו לשלוט על
ישראל ולשעבדם.

ש. מה שאול שאל את שמואל כשראה אותו ?

ת. שאול לא ידע ששמואל עומד לפניו ולכן שאל אותו אם
הוא יודע היכן ביתו של הנביא.

ש. מה שמואל ענה לו ?

ת. שמואל ענה לשאול "אני הוא הנביא ואני יודע לשם מה באת אלי, אך נדחה את דברי למחר בבוקר, ולגבי האתונות אל תדאג כי הם נמצאו".

ש. "עלה לפני לבמה" – מדוע שמואל כיבד כל כך את שאול ונתן לו ללכת לפניו ?

ת. שמואל כיבד את שאול כמלך שהוא עתיד להיות בקרוב.

ש. מה אמרו חז"ל על כך ששאול אמר "אנוכי הרואה" ?

ת. אמרו חז"ל "על כך שאמר אנוכי הרואה ולא תלה את ראייתו בה', בעת שבא לישי לבחור בדוד, ה' הסתיר ממנו שלא ראה מי מבני ישי בחר ה' למלך, וחשב שאהליהב יהיה המלך".

ש. מה רמז שמואל לשאול ?

ת. שמואל אמר לשאול "אל תדאג על האתונות של אביך, האתונות הן ערך פשוט לעומת האוצרות שתקבל, ובדבריו אלו רמז לו שעתיד למלוך.

ש. מה ענה שאול לשמואל כשהבין את הרמז ?

ת. שאול עונה לשמואל "איך אני ראוי לגדולה ?, הרי אני בא משבט בנימין - השבט כי קטן מכל השבטים גם בגיל וגם במספר, ומשפחת המטרי ממנה אני בא, היא ממשפחה צעירה שלא הייתה בכניסת יהושע לארץ".

ש. מדוע שבט בנימין היה הכי קטן במספר ?

ת. בגלל מעשה פילגש בגבעה שנהרגו כל בני השבט,
ונשארו רק שש מאות בחורים.

ש. היכן הושיב שמואל את שאול באכילת הזבח ?

ת. בראש השולחן, במקום החשוב ביותר.

ש. כמה אנשים היו באכילת הזבח ?

ת. שלושים איש מחשובי העיר.

ש. אלו חלקים נתן שמואל לשאול מהזבח ?

ת. את השוק והירך שהם החלקים החשובים בזבח.

ש. מה היו מברכים על אכילת הזבח ?

ת. "אשר קידשנו במצוותיו וציוונו על אכילת הזבח".

**ש. כיצד שאול אכל את החזה והשוק הרי הם ניתנים רק
לכוהנים ?**

ת. החזה והשוק היו ניתנים לכוהנים רק בבמה גדולה
במשכן, אך בבמה קטנה אף לישראל מותר לאוכלם.

ש. על מה דיבר שמואל עם שאול בעליית גג ביתו ?

ת. לפי רש"י - שמואל חיזק את שאול באמונה ובעבודת
ה'.

לפי המלבי"ם - גילה לו סתרי תורה ועניינים אלוקיים.

ש. מה שמואל אמר לשאול כשהגיעו לקצה העיר גבעון ?

ת. שמואל אמר לשאול "תאמר לנער שמלווה אותך
להתקדם כדי שלא ישמע מה שאומר לך".

שמואל א' פרק י'

הקדמה

שמואל מושח את שאול למלך ונותן לו
שלושה אותות שיבואו עליו בדרכו לבית
אביו. שמואל מורה לשאול שלפני המלחמה
בפלשתים ימתין לו בגלגל שבעה ימים. ה'
משרה רוח מלכות על שאול. שלושת האותות
מתקיימים באותו יום. שאול מגיע לגבעה

**בקרית-יערים הוא מתנבא עם חבורת
נביאים. שאול פוגש את דודו ולא מספר לו על
המשחו למלך. שמואל קורא לעם לבוא
למצפה ומוכיח אותם על שחפצו במלך ומאסו
בה'. הוא מטיל גורלות ושואל נבחר למלך.
שמואל כותב את חוקי המלך בספר. האנשים
מתפזרים לבתיהם ושואל הולך לביתו
שבגבעה ועמו אנשי מלחמה יראי ה'. בני
בליעל עדיין לא קיבלו את שאול כשמלך, ביזו
אותו ולגלגו עליו.**

שאלות

- ש. ספר בהרחבה את פרק י'.
- ת. התלמיד יספר...
- ש. מה עשה שמואל לשאול לפני כניסתם לעיר ?
- ת. משך אותו בשמן אפרסמון, ונשק לו.
- ש. במה התמלא שאול כשנמשח בשמן ?
- ת. ה' מיילא אותו ברוח מלכות, גבורה ועוז.
- ש. מה העניק שמואל לשאול כשנשק לו ?

ת. רוח נבואה.

ש. איזה סימנים נתן שמואל לשאול לחזק את אמונתו שה' בחר בו למלך ?

ת. שמואל נתן לשאול שלושה אותות שיקראו לו בדרך, ובכך יראה שה' בחר בו למלך.

ש. מהו האות הראשון ?

ת. שמואל אומר לשאול "כשתצא לירושלים תפגוש שני אנשים שעכשיו הם יוצאים מבית לחם, - מקום קבורת רחל לכיוון ירושלים ושם תפגשם, הם יאמרו לך שהאתונות נמצאו ועכשיו אביך דואג לך".

ש. באיזה שם מכנה הפסוק את ירושלים ומדוע ?

ת. "צלצח". ירושלים היא צחה וה' משרה עליה שכינתו - צילו.

ש. מהו האות השני ?

ת. שמואל אומר לשאול "כשתגיע לאלון תבור תפגוש שלושה אנשים שעולים לבית אל, הם ידרשו בשלומך ויביאו לך שתי כיכרות לחם, תיקח את הלחם ותאכל אותו".

ש. מה היה בבית אל ?

ת. מזבח שבנה יעקב אבינו, בית מדרש, ומקום נביאים.

ש. מה נשאו איתם שלושת האנשים ?

ת. אחד נשא שלושה גדיים להקריבם קרבן. השני נשא שלושה כיכרות לחם למנחה. השלישי נשא נבל יין לנסכים.

ש. מה זה נבל יין ?

ת. כלי גדול מעור ששמים בו יין.

ש. מה היה האות השלישי ?

ת. שמואל אומר לשאול "כשתגיע לכניסה של קריית יערים תפגוש חבורה של נביאים שיורדים מהחדר שאוכלים בו בשר זבחים, ולפניהם ילכו אנשים שמנגנים בכלים, וגם אתה תתנבא איתם ותנוח עליך רוח חכמה וגבורה".

ש. מי נמצא בכניסה לעיר קריית יערים ?

ת. מושלים שפלשתים מינו כדי לקחת מיסים מישראל.

ש. מדוע הלכו לפני הנביאים אנשים שנגנים בכלי נגינה ?

ת. כדי לשמח את הנביאים שיוכלו להתנבאות, שאין נבואה שורה אלא מתוך שמחה.

ש. מה שמואל מצווה את שאול ?

ת. שמואל אומר לשאול "לאחר שתמלוך ותכה את נחש העמוני, תרד עם כל ישראל לגלגל, ועל תעשה שום דבר, עד שאני יבוא לאחר שבעה ימים ואומר לך מה לעשות עם הפלשתים".

ש. האם התקיימו כל האותות שנתן שמואל לשאול ?

ת. כן, כל האותות התקיימו באותו יום אפילו ששאול היה צריך ללכת כברת דרך.

ש. מה אמרו על שאול האנשים שהכירו אותו ?

ת. "איך שאול נהיה נביא הרי אביו קיש בכלל לא נביא".

ש. מה הפירוש "הגם שאול בנביאים" ?

ת. כשראו אדם עולה לגדולה ולא ראוי לכך, אמרו עליו "הגם שאול בנביאים" כלומר הוא כמו שאול שנהיה מלך אפילו שלא ראוי לכך.

ש. מה דודו של שאול שאל אותו ?

ת. "היכן היית ארבעה ימים, והיכן הלכת שזכית להתעלות ולהתנבא ?"

ש. מה ענה לו שאול ?

ת. שאול ענה לו שהוא הלך לשמואל, ושמואל גילה לו שהאתונות נמצאו, אך לא סיפר לו על המלוכה.

ש. מדוע לא סיפר שאול לדודו את דבר המלוכה ?

ת. מפני שהיה עניו ולא רצה להתגאות.

ש. להיכן כינס שמואל את בני ישראל ומה אמר להם ?

ת. שמואל כינס את כולם למיצפה, נזף בהם על שרוצים מלך כשאר הגויים, ואמר להם שהיום הוא בוחר להם מלך מתוך העם.

ש. כיצד שמואל בחר מי יהיה המלך ?

ת. שמואל שם בקלפי את שמות השבטים, והוציא מהקלפי פתק אחד שהיה רשום בו שבט בנימין.

ש. מה עשה שמואל כשנבחר שבט בנימין ?

ת. שמואל רשם את שמות המשפחות משבט בנימין על פתק, שם אותם בקלפי והוציא שוב פתק אחד, שהיה כתוב בו משפחת המטרי.

ש. מה עשה שמואל לאחר מכן ?

ת. כתב את כל שמות האנשים במשפחת מטרי, שם בקלפי, והוציא פתק אחד שהיה כתוב בו 'שמואל בן קיש'.

ש. היכן התחבא שאול כששמו עלה בקלפי ?

ת. בבית שבו העם הניחו את כליהם, מפני שהיה עניו.

ש. מדוע שאול שוב באורים ותומים הרי שאול עלה בגורל ?

ת. שאול בעצמו אמר להם "שמא איני ראוי להיות מלך" וביקש שישאלו באורים ותומים.

ש. מה הייתה התשובה כששאלו באורים ותומים האם יש עוד איש שראוי להיות מלך ?

ת. ה' ענה להם "הנבחר להיות מלך הוא שאול שמתחבא בבית מחורי הכלים בגלל ענוונותו".

ש. מה עשו האנשים כששמעו את תשובת ה' ?

ת. הלכו לבית שבו התחבא שאול, העמידו אותו בתוך העם, הריעו לו וצעקו לו 'יחי המלך'.

ש. מה כתב שמואל בספר והיכן הניחו ?

ת. את דבר המלוכה כיצד ראוי לנהוג במלך ומה הזכויות של המלך, ושם אותו ליד ארון הברית בקריית יערים.

ש. מי הלך עם שמואל חזרה לביתו ?

ת. אנשי חיל. שהייתה להם יראת שמיים, וקיבלו את שאול למלך.

ש. מה אמרו בני בליעל לשאול וכיצד שאול הגיב להם ?

ת. אנשים רשעים שאין להם עול שמיים אמרו על שאול "הוא לא יכול להושיע אותנו במלחמות, הוא צנוע ועניו אין לו גבורת מלכים" ולא הביאו לו מנחה כמו שמביאים למלך חדש. שאול לא הגיב להם ושתק.

שמואל א' פרק יא'

הקדמה

נחש מלך בני עמון הרגיש בחולשת בני ישראל, שרק עתה המליכו מלך חסר ניסיון. הוא ניסה לנצל חולשה זו ולהטיל חרפה על בני ישראל. נחש לוקח את חייליו ובא לכבוש את יבש גלעד. אנשי יבש מכירים

בחולשתם ומסכימים להשתעבד לנחש ולשלם לו מיסים. נחש אינו מסתפק בכך אלא חפץ להשפיל אותם ואת כלל ישראל ודורש מהם שיסכימו שגם ינקר לכל איש ביבש את עינו הימנית. אנשי יבש מבקשים ארכת זמן והולכים לספר לעם על דרישת נחש. העם שומע ובוכה. שאול חוזר מהשדה, ראוה שהעם בוכים, ושומע את דרישת נחש. הוא קורא בתוקף לכל אנשי החיל לבוא למלחמה בנחש. באים שלוש מאות ושלושים אלף איש. נלחמים בנחש וחייליו והורגים בהם. הנותרים בורחים איש-איש לביתו. העם שמח על הניצחון והחרפה שנגולה, וחפץ להמית את בני הבליעל שזלזלו בשאול בעת ששמואל המליכו. שאול דוחה את בקשתם כי אינו חפץ לפגום בשמחת התשועה והניצחון. שמואל קורא לכל העם לבוא לגלגל ולהמליך באחדות מלאה ובהסכמת כולם את שאול למלך. העם ממליכים את שאול, מודים לה' בקרבנות תודה ושמחים בסעודה.

שאלות

ש. מה עשה נחש העמוני ומדוע ?

ת. נחש העמוני ראה שבני ישראל המליכו עליהם מלך חדש וראה בזה הזדמנות טובה להילחם בהם, לכן חנה ליד יבש גלעד כדי לשלוט עליהם שיעבדוהו.

ש. מה אמרו אנשי יבש גלעד לנחש כשבא עליהם ?

ת. אנשי יבש גלעד הבינו שאין להם סיכוי לנצח במלחמה נגד נחש לכן אמרו לו "אנחנו נעבוד אותך, אתה תשלוט עלינו ותגן עלינו ואנחנו נשלם לך מיסים".

ש. מה ענה להם נחש ?

ת. נחש הסכים לדבריהם בתנאי שיעקור לכל איש מיבש גלעד את עינו הימנית וכך נחש יטיל חרפה על כל ישראל.

ש. מה רצה נחש לעשות לישראל לפי מדרש אגדה ?

ת. נחש אמר לאנשי יבש "תביאו לי את ספר תורתכם שנתנה מימין ואשרוף אותו, שכתוב בו לא יבוא עמוני".

ש. מדוע נחש העמוני דרש כזה דבר מבני ישראל ?

ת. נחש העמוני נעלב מהכתוב בתורה "לא יבוא עמוני ומואבי בקהל ה' גם דור עשירי לא יבוא לו בקהל ה'".

ש. מה אמרו זקני העיר לנחש ?

ת. זקני העיר אמרו לנחש "תן לנו שבעה ימים, אנחנו נשלח שליחים לכל השבטים נספר להם על החרפה שאתה רוצה לשים על כל ישראל, ואם הם לא יבואו לעזרתנו אכן יוכח שהם חלשים, ואז

אנחנו נצא אליך בלי שתצטרך להילחם איתנו
ותנקר את עיננו הימנית".

ש. האם נחש העמוני הסכים להצעתם ?

ת. כן.

**ש. למי סיפרו השליחים את הבשורה כשהגיעו לגבעת
שאל ?**

ת. השליחים ספרו לעם את הבשורה משום ששאל
היה בשדה, והעם בכה משום שלא היה בהם את
האומץ להילחם בנחש.

ש. מה שאל עשה בשדה ?

ת. שאל הלך לשדה לראות את שדותיו ובקרו.

ש. מה עשה שאל כששמע את הבשורה ?

ת. ה' השרה על שאל רוח גבורה, שאל לקח צמד
שוורים שחט אותם וחילקם לחתיכות, שלח כל
חתיכה לשבט אחר בעם ישראל ואמר להם מי
שלא יבוא למלחמה נגד נחש כך אני יעשה לבקר
שלו.

ש. האם בני ישראל שמעו בקול שאל ?

ת. כן. ה' הטיל עליהם פחד לא להמרות את פי
שאל ולא נשאר בבתיהם.

ש. כמה אנשים באו למלחמה והיכן כולם התאספו ?

ת. באו שלוש מאות ושלושים אלף איש למלחמה,
והתאספו בעיר בזק.

ש. כיצד שאול ספר את החיילים ?

ת. פירוש א' - בשברי חרסים. פירוש ב' - באבנים.

ש. מה אמרו אנשי שאול לשליחים ?

ת. אנשי שאול אמרו לשליחים "תאמרו לאנשי יבש
גלעד שעד מחר בחצות היום יוסר האיום של נחש.

ש. מה אמרו אנשי יבש לנחש ?

ת. אנשי יבש אמרו לנחש "מחר נבוא אליך וניכנע,
ואין צורך שתבוא אלינו" והתכוונו להטעות אותו
שלא יתכוון למלחמה.

ש. לכמה חלקים חילק שאול את חייליו ומדוע ?

ת. שאול חילק את החיילים לשלושה מחנות כדי
שיבואו לעמון משלושה כיוונים ותהיה להם
אפשרות לברוח מהכיוון הרביעי, ולא יאלצו
להילחם על נפשם.

ש. מתי הגיעו שאול וחייליו לנחש ?

ת. בלילה לפני זריחת החמה.

ש. האם בני ישראל ניצחו במלחמה ?

ת. כן, בני ישראל נלחמו עם עמון עד חצות היום
וניצחו אותם, צבא עמו התמוטט וכל אחד
מהנשארים נס על נפשו לבדו.

ש. מה העם רצה לעשות לאנשים שאמרו על שאול שאינו ראוי להיות מלך ?

ת. העם רצו להרוג את אותם אנשים שאמרו על שאול שאינו ראוי להיות מלך כדין מורד במלכות.

ש. מה אמר להם שאול ?

ת. היום הוא יום שמחה לישראל שניצחנו את עמון במלחמה ולכן לא נהרוג אף איש גם אם הוא מרד במלכות.

ש. מה שמואל מצווה את העם ?

ת. ללכת כולם לגלגל ולהמליך את שאול שוב הפעם בהסכמת כל העם.

ש. מה עשו בני ישראל בגלגל ?

ת. המליכו את שאול למלך בפעם השנייה והקריבו קרבנות תודה ועשו סעודה גדולה לשמות בניצחון ובמלכות שאול.

שמואל א' פרק יב'

הקדמה

לאחר ששמואל המליך את שאול כפי שבני ישראל ביקשו, החל שמואל להוכיח את כל בני ישראל בגלגל. שמואל שואל את העם האם מצאו פגם כלשהו בהנהגתו אותם. העם עונים לו שלא מצאו כל פגם. אם כן שואל שמואל, מדוע ביקשתם מלך במקומי? אין זאת אלא שבקשתם להחליף את הנהגת הבורא עליכם בהנהגת מלך ככל הגויים. הלוא ה' כה היטיב עימכם ושמר והגן עליכם מעת שיצאתם ממצרים עד היום הזה. רק היה עליכם לשמוע בקולו ולעובדו. וגם עכשיו, כשביקשתם מלך שיגן עליכם בגלל איומי הגויים שמסביבכם, דעו שהנהגת ה' איתכם לא תשתנה. אם תהיו ראויים – ה' ייטיב עימכם, אך אם תחטאו ותפשעו – אתם ומלככם תיספו כאחד. וכדי להוכיח לבני ישראל שה' שומע לבקשות ישראל אפילו נגד סדרי בראשית, אומר שמואל שהיום, בחודש סיון, ירד גשם וירעמו רעמים. ואכן יורד גשם ונשמעים רעמים ובני ישראל פוחדים. שמואל מרגיע את העם ואומר: הנהגת ה' תהיה כפי מעשיכם, לכן היטיבו מעשיכם. יתרה מכך, ה' ייטיב עימכם אף יותר מהמגיע לכם בגלל שמו הגדול, שכל האומות יודעות שה' הוא אלוקי ישראל ומגן עליהם. וגם אני שמואל, אתפלל לה' עבורכם, רק תיטיבו מעשיכם ואל תרעו.

שאלות

ש. מדוע שמואל מוכיח את בני ישראל רק לאחר שהמליך עליהם מלך ?

ת. כדי שבני ישראל לא יאמרו לו "את המוכיך אותנו על המלכת מלך משום שאתה רוצה להיות מנהיג עלינו".

ש. "ואני זקנתי ושבתי" מדוע קפצה זקנה על שמואל ?

ת. מרוב מסירותו של שמואל להנהיג את העם ולשפוט אותו, זקנה קפצה עליו ונראה שבע ימים.

הגמרא מסבירה – ששמואל נפטר צעיר כדי שלא יראה את שאול מת. וקפצה עליו זקנה שלא יאמרו שמת צעיר בגלל שחטא.

ש. הסבר את דברי שמואל לבני ישראל "את שור מי לקחתי" ?

ת. שמואל אומר לבני ישראל "לא לקחתי מעודי שור לעבודת ביתי כתשלוס".

ש. "וחמור מי לקחתי" ?

ת. אפילו לא לקחתי מהעם חמור לרכב עליו מעיר לעיר כדי לשפוט את העם.

ש. "ואת מי עשקתי" ?

ת. לא הוצאתי ממון שלא כדין מאחד מכם.

ש. "את מי רצותי" ?

ת. האם הכרחתי אחד מכם לתת מרכושו עד שלבסוף הסכים.

ש. "ומיז מי לקחתי כופר ואעלים עיני בו" ?

ת. האם לקחתי ממון מאדם תמורת הקלת העונש שהיה אמור לקבל.

ש. מה ענו בני ישראל לשמואל ?

ת. לא לקחת ממנו כלום שלא כדין ושפטת אותנו בנאמנות כל הזמן ונשבעו על כך.

ש. "ויאמר עד" מי אמר עד לפי פירוש הגמרא ?

ת. יצאה בת קול ואמרה אני עד בדבר הזה.

ש. מה התכוון שמואל לומר לעם בדבריו ?

ת. שמואל התכוון לומר לעם "אם לא מצאתם בי שום פסול אז מדוע רציתם להמליך עליכם מלך חדש, אלא שרציתם לצאת מהנהגת ה' ולסמוך רק על המלך, דעו לכם שתמיד תהיו תחת הנהגת ה' וניצחונכם במלחמות תהיה תלויה במעשיכם".

ש. איזו תקופה הייתה בשעה ששמואל דיבר עם בני ישראל ?

ת. תקופת הקציר לפני חג השבועות.

ש. מה הסימן שנתן שמואל לבני ישראל כדי להמחיש את דבריו ?

ת. שמואל אמר להם "אפילו שעכשיו זו לא תקופה שיורד בה גשם, אתם תראו כשאקרא אל ה' יתחיל לרדת כאן גשם ורעמים.

ש. כיצד הגיבו בני ישראל כאשר התחיל לרדת גשם ונשמעו קולות רעמים ?

ת. בנ"י פחדו מאוד כי הבינו שתמיד הנהגת ה' תהיה בהם וניצחונם במלחמתו תלויים במעשיהם, ופחדו גם משמואל שיש לו היכולת לבקש מה' דבר וה' ממלא את בקשתו.

ש. מה ביקשו בני ישראל משמואל ?

ת. בני ישראל פחדו שה' ימית אותם ברעמים על חטאתם שבחרו מלך, ולכן בקשו משמואל שיתפלל לה' שיפסיק את הרעמים, מפני שהם הבינו את מעשיהם והם חוזרים בתשובה.

ש. כיצד שמואל מרגיע אותם ?

ת. שמואל אומר לבנ"י "אל תפחדו, ה' לא יעניש אתכם על שביקשתם מלך, אך אתם תעבדו את ה' באמת ואז ה' יהיה בעדכם.

שמואל א' פרק יג'

הקדמה

לאחר המלכת שאול שנית בגלגל, מתפזר עם ישראל איש-איש לביתו וכך גם אנשי החיל, שאול מותיר אצלו במכמש, ובבית-קל, אלפיים איש, ואלף אנשי חייל עם יהונתן בגבעת בנימין. יהונתן הורג את המושל הפלשתי שבגבעת בנימין, הפלשתים שומעים על מרד היהודים בשלטונם, ואוספים את כל חילם העצום להלחם במורדים, הם מתאספים ליד עיר מכמש, שאול שולח שליחים לכל הארץ, ומודיעם שיזהרו מהפלשתים כי היהודים מרדו בהם, העם מפחד מאוד מהפלשתים והתחבא מהם בכל מיני מקומות מסתור, שאול מגיע לגלגל במצוות שמואל, וממתין לו שבעת ימים. שמואל מתמהמה קצת ביום השביעי, ושואל סבור שכבר לא יגיע, ומקריב את הקרבן בעצמו. בגמר הקרבת העולה בידי שאול, שמואל מגיע ומדבר קשות לשאול מדוע לא חיכה לו כמצוותו, שבכך הפסיד את המלוכה לדורות, שמואל ושואל, ושש מאות חיילים, עוזבים את גלגל ועולים לגבעת בנימין, הפלשתים מוציאים ממחנה פלשתים שבמכמש שלושה קבוצות חיילים, לדרום, מזרח, ולמערב, להשחית את רכוש בני ישראל, כשבני ישראל מתכוננים להילחם בפלשתים, אין להם כלים להילחם במלחמה כלל, מפני שהפלשתים לא אפשרו לאומנים לייצר כלי מלחמה, רק לשאול וליהונתן היו כלי מלחמה, הפלשתים מתכוננים למלחמה, ושולחים קבוצות חיילים ראשונה לעבר שאול ולחייליו.

שאלות

ש. ספר בהרחבה את פרק יב'.

ת. התלמיד יספר...

ש. "בן שנה שאול במלכו ושתי שנים מלך על ישראל" כיצד עונה רש"י על הסתירה בפסוק ?

ת. א. כבן שנה, שלא טעם טעם חטא. ב. בשנה הראשונה שהומלך בה מתוך השנתיים שהיה מלך.

ש. כמה שנים מלך שאול בסך הכול ?

ת. שנתיים.

ש. כמה חיילים בחר שאול מעם ישראל ?

ת. שלושת אלפים. אלפיים היו איתו במכמש ובבית אל. אלף היו עם יונתן בנו בגבעת בנימין.

ש. מי הרג את נציג הפלשתים ?

ת. יהונתן בנו של שאול.

ש. כיצד הגיבו הפלשתים כשהרגו להם את הנציג ?

ת. כעסו מאוד, והתכוונו למלחמה.

ש. מדוע שאול שלח שליחים לתקוע בשופר ?

ת. כדי שבני ישראל יזהרו מהפלשתים ויתכוונו למלחמה.

ש. כיצד הפלשתים התכוונו למחמה ?

ת. הפלשתים התכוננו למלחמה עם שלושים אלף מרכבות ברזל, ששת אלפים פרשים רוכבים על סוס, והמון חיילים, וחנו ליד העיר מכמש מזרחית לעיר בית און.

ש. מה עשו בני ישראל כשראו את הפלשתים מתקרבים אליהם ?

ת. חלק התחבאו במערות ובסלעים, וחלק ברחו לשבט גד מעבר לירדן.

ש. מהם מערות, חווחים, סלעים, צריחים, ובורות ?

ת. **מערות:** שבתוך ההרים. **חווחים:** בין השיחים הגבוהים. **סלעים:** בשקעים שבתוך הסלעים ומאחוריהם. **צריחים:** ראשי המגדלים. **בורות:** החפורים עמוק בקרקע.

ש. להיכן ברחו יתר האנשים?

ת. לשאול, שהיה בגלגל.

ש. מדוע שאול היה בגלגל ?

ת. כי כך ציווה אותו שמואל שיחכה לו שבעת ימים לפני שיצא למלחמה.

ש. האם שמואל הגיע בבוקרו של יום השביעי ?

ת. לא, שמואל התעכב.

ש. מה עשו החיילים של שאול כשראו ששמואל לא מגיע

ושאול לא יודע מה לעשות ?

ת. החיילים של שאול עזבו אותו וברחו מגלגל מפחד הפלשתים.

ש. מה עשה שאול כשראה ששמואל מתעכב ?

ת. התחיל להקריב עולה.

ש. מתי שמואל הגיע לגלגל ?

ת. כששאול סיים להקריב עולה ובטרם הספיק להקריב שלמים.

ש. מה אמר שמואל לשאול ?

ת. גער בו על שלא חיכה לו והקריב קרבן לבד.

ש. כיצד תירץ שאול את מעשיו ?

ת. א. האנשים התחילו לעזוב אותי כשלא היה לי מה לומר להם. ב. הפלשתים באים למלחמה. ג. לא נספיק להקריב קרבן לפני המלחמה.

ש. מה ענה לו שמואל ?

ת. שמואל ענה לשאול "גם במצבים קשים אתה חייב לשמוע בקולי ולחכות לי שאבוא, מתוך אמונה שרק קיום מוחלט של דבר ה' מביא ישועה"

ש. מה היה העונש של שאול ?

ת. שלא יכול להיות מלך להרבה שנים, וגם בניו לא ימלכו אחריו.

ש. להיכן הלכו שמואל ושאול עם החיילים ?

ת. לגבעת בנימין.

ש. כמה חיילים נשארו עם שאול כשהגיעו לגבעת בנימין ?

ת. שש מאות חיילים מתוך שלושת אלפים שהיו איתו בהתחלה.

ש. מה החלו לעשות חיילי הפלשתים ?

ת. החיילים של הפלשתים יצאו לשדות של בני ישראל והחלו להשחיתם.

ש. בכמה קבוצות יצאו הפלשתים להשחית את שדות ישראל ?

ת. בשלוש קבוצות.

ש. להיכן יצאה הקבוצה הראשונה ?

ת. לארץ שועל בדרומה של העיר מכמש.

ש. להיכן יצאה הקבוצה השנייה ?

ת. לבית חורון מערב למכמש.

ש. להיכן יצאה הקבוצה השלישית ?

ת. לגבול הירדן מזרח למכמש.

ש. להיכן היה אפשר להשקיף מדרך גבול הירדן ?

ת. ל-"גי צבועים", ואדי העובר במדבר לעבר הירדן שבו מסתובבים צבועים רבים.

ש. האם היו בעם ישראל אנשים שבונים כלי עבודה ?

ת. לא, הפלשתים אסרו עליהם, כדי שלא יכינו כלי
מלחמה.

ש. מה הפירוש 'חרש' ?

ת. אמני מתכת החורשים ומעצבים מתכות.

ש. הסבר מהם "קרדום" "שלוש קלשון" "את" "דרבן".

ת. קרדום: כלי בעל שני ראשים בקצותיו, קצה אחד צר
וחד, קצה שני רחב וחד, הכלי היה משמש לחפירה
בקרקע. **שלוש קלשון**: מזלג גדול בעל שלוש שיניים להרמת
התבן ולסילוק האשפה. **את**: כלי חפירה. **דרבן**: שן מתכת
בראש המרצע הקשור לראש הפר החורש.

ש. האם היו לעם ישראל כלים להילחם ?

ת. לא, רק לשאול ויהונתן היה חרב.

ש. מה עשו האנשים בבני ישראל שהיו צריכים כלי עבודה
לשדה ?

ת. א. היו הולכים לפלשתים ושם בנו את כלי עבודתם
ב. השתמשו בגליל דק ממתכת שאפשר במאמץ רב
לחדד ולהשחיז באמצעותו כלי מתכת.

ש. מהיכן היה לשאול ויהונתן חרב?

ת. א, המלאך הביא להם. ב, הקב"ה הביא להם.

שמואל א פרק יד'

הקדמה

הפלשתים באים להילחם בישראל עם חיל גדול וחונים במכמש. שאול ושש מאות מהחיילים שנותרו עימו חנו במגרון. יונתן חושב שכדאי לצאת להילחם בפלשתים ויוצא לבדו עם נושא כליו. הוא מבקש אות מה' האם ה' יעזרהו. האות ניתן ויונתן מגיע למצב פלשתים ומכה כעשרים מהם ונושא כליו הרגם. ה' מטיל פחד על כל הפלשתים והם הורגים איש את רעהו. כשנודע לשאול על האנדרלמוסיה במחנה הפלשתים הוא יוצא להכותם. אנשי החיל מישראל שהתחבאו מפחד פלשתים וגם אלו שהצטרפו לפלשתים בעל כרחם, מצטרפים לשאול ברדיפה אחר חיילי הפלשתים והורגים בהם. שאול מודע לנס שה' עשה להם, ורוצה לנצל את הזמן לנקמה. הוא משביע את העם שלא יאכלו דבר מאכל כל היום. יונתן אינו יודע על השבועה ואוכל מעט דבש. כשנאמר ליהונתן על השבועה שאביו השביע אמר שאביו טעה כי החליש את העם וכך חלשה גם הנקמה בפלשתים. בערב אנשי החיל שוחטים בקר על הארץ ואוכלים אף שדם השחיטה לא ניגר אלא נוגע בבשר הבהמה. לשאול נודע על כך והוא מוכיח את העם ומתקן שישחטו רק על סלע גבוה שהדם יגר. שאול בונה מזבח ראשון לה'. לאחר האכילה שאול שואל באורים ותומים האם להמשיך ולרדוף אחר הפלשתים ולא מקבל תשובה. הוא מטיל גורל ומתברר שבגלל יונתן שאכל מהדבש הוא לא מקבל תשובה. שאול

אומר שיונתן יומת. העם מתיר לשאול את השבועה ומציל את יונתן שעל ידו באה הישועה לישראל. שאול אינו רודף עוד אחר הפלשתים וחוזר לביתו. בהמשך שאול נלחם נגד אויבי ישראל מסביב וגובר עליהם וממשיך ונלחם עם הפלשתים ומכה בהם

שאלות

ש. מהו "נושא כליו" ?

ת. במלחמה היו אנשים שתפקידם היה לשאת את הכלים שהחיילים זקוקים להם במלחמה.

ש. מה אמר יונתן לנושא כליו ?

ת. יונתן ונושא כליו ישבו בהר בגבעת בנימין ממולם חנו הפלשתים בהר במכמש וביניהם חצץ ואדי, יונתן אמר לנושא כליו "בוא נרד לואדי ונתקדם למחנה של הפלשתים כדי להילחם איתם".

ש. האם יונתן סיפר לשאול שהוא הולך להילחם בפלשתים ?

ת. לא. יונתן חשש ששאול לא יסכים לו לצאת להילחם מחשש ייהרג.

ש. היכן ישב שאול באותו זמן ?

ת. בקצה גבעת בנימין במקום שנקרא מגרון מתחת לעץ רימון.

ש. מי היה אחיה בן אחיטוב ?

ת. אחיטוב היה בנו של פינחס, ונכדו של עלי, אחיה היה בנו של אחיטוב, ואחיינו של אי כבוד.

ש. מה היה תפקידו של אחיה ?

ת. תפקידו של אחיה היה לשאת את אורים ותומים
והיה עם שאול בגבעת בנימין.

**ש. מה הסימן שעשה יונתן כדי לדעת אם רצון ה'
שילחם עם הפלשתים ?**

ת. יונתן אמר לנושא כליו "כשנעבור את הוואדי
הפלשתים יראו אותנו. אם הם יאמרו לנו לחכות
והם ירדו אלינו, זה אומר שהם לא מפחדים ולא
נוכל נצחם. אבל אם הם יאמרו לנו לעלות
ולהילחם איתם זה אומר שהם מפחדים וה' רוצה
שנילחם איתם.

ש. מה ענו להם הפלשתים ומדוע ?

ת. הפלשתים ראו את יונתן ועוזרו וחשבו שהם לא
יכולים להתחבא עוד מפניהם ולכן הם מסגירים את
עצמם, לכן אמרו להם "תעלו אלינו ונחליט מה
לעשות איתכם".

**ש. מדוע יונתן לא חשש להילחם עם הפלשתים הרי
הפלשתים היו יותר ממאה אלף חיילים והוא היה רק
עם נושא כליו ?**

ת. יונתן בטח באמונתו בקב"ה וידע שאם ה' רוצה
שהם יילחמו הוא יוכל לנצח עם נושא כליו את כל
הפלשתים גם אם הם רבים.

ש. כיצד היו עומדים הפלשתים המחניהם ?

ת. עשרים איש היו בשטח מצומצם של כמחצית
מאורך התלם שחורשים צמד שוורים.

ש. מה היה הנס כשיונתן הגיע למחנה הפלשתים ?

ת. הנס היה שאפילו שכולם היו ביחד לא התנפלו על יונתן והרגוהו, וגם לא עזרו איש לחבירו כי נפל פחד ה' עליהם.

ש. על מי עוד הפיל ה' חרדה ?

ת. על כל הצבאות של הפלשתים בכל המקומות נפל עליהם פחד ואימה.

ש. הסבר: "במחנה בשדה, בכל העם, המצב, והמשחית"

ת. **במחנה בשדה:** החיילים שהיו במרכבות. **בכל העם:** כל חיילי הפלשתים. **המצב:** חיל החלוץ שהיו במעבר מכמש. **המשחית:** החיילים העזים שיצאו להשחית את שדות בנ"י.

ש. מי היו הצופים ?

ת. אנשים שעמדו בראש ההר בגבעת בנימין.

ש. מה ראו הצופים ?

ת. ראו שבמחנה הפלשתים יש בלגן גדול וחיילים מתים.

ש. מה ציווה שאול על אנשיו כששמע זאת ?

ת. לספור את החיילים שלו לראות מי הלך להילחם בפלשתים ללא רשותו.

ש. מה ציווה שאול את אחיה ומדוע חזר בו ?

ת. שאול ציווה את אחיה לשאול באורים ותומים האם להילחם בפלשתים, אך כשראה שפחד הפלשתים גובר, והבלגן במחנה רב, הבין שה' הטיל פחדו עליהם ומסייע להם במלחמה לכן אין צורך לשאול באורים ותומים.

- ש. מה ראו שאול וחייליו כשהגיעו למחנה הפלשתים ?
- ת. שאול וחייליו ראו את הפלשתים הורגים אחד בשני ומאבדים שליטה על עצמם.
- ש. מי עוד נלחם בפלשתים ?
- ת. יהודים שנכנעו לפלשתים ועזרו להם בעל כרחם, כשראו את פחד ה' שנפל עליהם נטשו את הפלשתים והחלו להילחם בהם.
- ש. מה עשו האנשים שהתחבאו בהר אפרים ?
- ת. גם הם שמעו שהפלשתים בורחים ובאו לעזור לאחיהם להילחם בפלשתים.
- ש. מה השביע שאול את חייליו ומדוע ?
- ת. לא לאכול שום אוכל כדי שנוכל לנקום בפלשתים עד הערב, מי שיאכל ייענש קשות.
- ש. מי לא שמע את השבועה ?
- ת. יונתן משום שלא היה עם כולם בעת השבועה.
- ש. מה עשה יונתן ?
- ת. טבל את מקלו בדבש וטעם ממנו.
- ש. כיצד הגיב יונתן כשאמרו לו על שבועת אביו ?
- ת. "אבי עשה טעות בשבועתו משום שהחיילים נחלשו לאחר שלא אכלו כלום, ואין להם הרבה כוח להילחם בפלשתים".
- ש. היכן נעצרה המלחמה ?
- ת. בעמק איילון, שם החשיך היום ופסקו מלרדוף אחריהם.
- ש. כיצד חטאו החיילים באכילתם ?

ת. פירוש א': אכלו בשר שלא ניגר ממנו הדם.
פירוש ב': הקדישו בקר לשלמים ולא עשו זריקת הדם.

ש. מה אמר שאול לחיילים ?

ת. תביאו אבן גדולה ועליה תשחטו כדי שהדם יגר לאדמה, ולפי פירוש ב: שם קיימו את זריקת הדם.

ש. מה בנה שאול מהאבן ?

ת. מזבח. והוא היה המזבח הראשון שבנה שאול.

ש. מה שואל אחיה באורים ותומים ומה עונה לו ה' ?

ת. אחיה בשליחות שאול, שואל באורים ותומים האם להמשיך להילחם עם הפלשתים, והאם נוכל להורגם ולשלול את שללם, וה' לא ענה לו שום תשובה.

ש. מה עשה שאול כשלא קיבל תשובה מהאורים

ותומים ?

ת. שאול הבין שנעשה חטא בישראל שבגללו ה' לא עונה לו ולכן אמר לבנ"י אם זה בגלל החטא של בני יונתן מגיע לו למות.

ש. האם העם ענה לשאול ?

ת. לא, מכיוון שהעם לא הסכים שיונתן ימות.

ש. מה הציע שאול לעשות ?

ת. להטיל גורל ולראות בגלל איזה חטא ה' לא ענה לו.

ש. מי עלה בגורל ?

ת. יונתן.

ש. מה ענה יונתן לשאול ששאל אותו מה החטא שעשה ?

ת. יונתן סיפר לשאול שטעם מהדבש וזה היה בשוגג משום שלא שמע את שבועתו אך הוא מוכן למות אם מגיע לו משום שבמקום לבקש סליחה משאול, יונתן ביקר אותו ואמר לכולם שזה לא היה נכון להישבע.

ש. מה עשו בני ישראל כדי להתיר את שבועת שאול שלא יהרוג את יונתן ?

ת. לפי ר' יוחנן: בנ"י אמרו לשאול אתה השבעת את כולם לא לאכול לחם ויונתן אכל דבש. לפי ריש לקיש: בנ"י אמרו לשאול יונתן לא אכל הוא רק טעם.

ש. באיזה עוד אומות נלחם שאול ?

ת. במואב, עמון, ארם צובה, ובפלשתים. שאול הצליח במלחמה והכה קשות את האויבים.

ש. מהם שמות בני שאול שמזכיר הפסוק ?

ת. יונתן, ישוי (שנקרא גם אבינדב), מלכי שוע. (הפסוק לא הזכיר את אשבעל שנקרא גם איש בושת כי לא יצא עימו למלחמה).

ש. מהם שמות בנותיו של שאול ?

ת. מרב ומיכל.

ש. איך קראו לאשתו של שאול ?

ת. אחינועם בת אחימעץ.

ש. כיצד קראו לשר צבאו של שאול ?

ת. אבנר בן בר. נר היה דוד שאול אחי קיש אביו.

ש. מי היה אביהם של קיש ונר ?
ת. אביאל, גם הוא נקרא נר שהיה מדליק נרות
לרבים במבואות האפלים.

שמואל א' פרק טו'

הקדמה

לאחר שה' הניח לשאול מכל אויביו מסביב, שמואל
בא לשאול בשליחות ה' ואמר לו להילחם בעמלק
וימחה את שמו וזכרו מעל פני האדמה. שאול אוסף
מכל שבט ישראל מאתיים ועשר אלף אנשי חיל, נלחם
בעמלק ומשמידו. אך על הגג מלך עמלק ועל מיטב
צאנו חמל ולא הרג. ה' אומר לשמואל ששאול לא
קיים את מצוות ה' כראוי ולכן איבד את מלכותו.

שמואל משכים קום ללכת לשאול להוכיחו ולומר לו את דבר ה'. שאול אומר שקיים את מצוות ה' ומה שהשאירו – לכבוד ה' השאירו. שמואל משיבו שכבוד ה' הוא כששומעים לציווי באופן מוחלט בדיוק כפי שציווה. קיום הציווי כפי שנראה לך נובע מהעדר הערכה מוחלטת לדבר ה'. לכן ה' מאסך ושוב אינך ראוי להיות מלך על ישראל. אול מדה שחטא ומבקש לשוב בתשובה ושיכופר לו חטאו. שמואל משיב שתשובתו מתקבלת אך המלכות כבר נלקחה ממנו וניתנה לאחר כי לא הגיע לדרגה לעבוד את ה' במוחלט. כששמואל פונה ללכת לביתו, שאול תופס את כנף בגדו שלא ילך, והבגד נקרע. שמואל אומר נקרעה המלכות ממך, שאול מקבל את הדין אבל מבקש שבינתיים, כל עוד הוא מלך, יכבדהו שמואל. שמואל מסכים. שמואל קורא להביא את אגג והורגהו. שמואל חוזר לביתו ויותר לא רואה את שאול עד יום מותו.

שאלות

- ש. מה מצווה שמואל את שאול בשליחות ה' ?
- ת. להילחם בעמלק ולמחות את שמו מהעולם.
- ש. מה מזהיר שמואל את שאול בצווי זה ?
- ת. שמואל אומר לשאול "תעשה בדיוק כפי שאני מצווה אותך, לא כמו בגלגל שלא המתנת לי שבעה ימים כפי שציוויתי אותך".

ש. מדוע ה' מצווה להרוג את עמלק ?

ת. כשבני ישראל יצאו ממצרים עמלק נלחם בעם ישראל כדי להחליש בהם את האמונה בה' ולמנוע מהם להיכנס לארץ ישראל.

ש. את מי מצווה שמואל להרוג בעם העמלקי ?

ת. את כולם. אנשים, נשים, טף, וכל הצאן. שמואל אומר לשאול "אל תרחם על הטף והצאן ותהרוג את כולם".

ש. כמה חיילים אסף שאול למלחמה בעמלק וכיצד מנה אותם ?

ת. שלושת אלפים חיילים. מאתים אלף חיילים משאר השבטים, ואלף חיילים משבט יהודה. שאול ספר אותם באמצעות טלאים. כל חייל אסף טלה מעדר המלך, והמלך ספר את הטלאים.

ש. מה הפירוש "וירב בנחל" ?

ת. **לפי הפשט:** התחיל להתגרות ולהילחם באנשי עמלק. **לפי הדרש:** שאול דן עם עצמו ואמר "מה חטאו הילדים הקטנים, ומה חטאו הצאן ? מדוע אני צריך להורגם ? יצאה בת קול ואמרה: 'שאול, אל תהיה צדיק הרבה יותר מבוראך'".

ש. מדוע שמואל ציווה את שאול להרוג גם את הצאן ?

ת. מכיוון שהיו אנשים מעמלק שבעזרת כשפים היו משנים את עצמם לצאן.

ש. מי היה גר סמוך לעמלקי ?

ת. הקיני, מבני בניו של יתרו חותן משה.

ש. מה אמר שאול לקיני ?

ת. שאול אמר לעמלקי "יתרו שהיה מאבותיכם עשה חסד עם בני"י כשיעץ למשה להשיב שרי אלפים, לכן אנחנו גומלים לכם טובה על כך ואיננו רוצים להרוג אתכם, לכן בבקשה תצאו מהיישוב שלכם כשאנחנו נלחמים עם העמלקי כדי שבטעות לא נהרוג גם מכם אנשים.

ש. מה עשה שאול במלחמה ?

ת. הרג את אנשי העמלקי, אך את מלך אגג תפס בשבי ואת הצאן והרכוש הטוב לקח במקום לשרוף.

ש. מה דרשו בגמרא על שאול שריחם על הצאן ?

ת. "אמר ר' אלעזר כל שנעשה רחמן על האכזרי לבסוף נעשה אכזר על הרחמנים". שהרי כאן ריחם שאול על הצאן ובנוב הרג שאול את כל הכוהנים.

ש. מה הפירוש "משנים, כרים, נמבזה, נמס" ?

ת. **משנים**: הצאן והבקר השמנים. **כרים**: הצאן המפוטם. **נמבזה**: הרכוש הבזוי שאין לו ערך. **נמס**: הרכוש שמתכלה.

ש. מה אמר ה' לשמואל לאחר המלחמה ?

ת. ה' אומר לשמואל "שאל אינו ראוי להיות מלך משום שאינו עובד אותי בשלמות, ולא הרג את כל העמלקי כפי שביקשתי ממנו".

ש. כיצד הגיב שמואל כששמע את דברי ה' ?

ת. שמואל כעס על שאל שלא קיים את דבריו ושה' אינו חפץ בו למלך, שמואל זעק אל ה' כל הלילה להעביר את רוע הגזירה ולא נענה.

ש. היכן היה שאל בבוקר ?

ת. שאל הלך לעיר כרמל שבנחלת יהודה, אמר לכולם שהשמיד את עמלק, בנה שם מזבח והכין מקום לחלק את הביזה. משם עבר לגלגל להקריב קרבנות תודה לה'.

ש. מה אמר שאל לשמואל שבא אליו לגלגל ?

ת. שאל רואה את שמואל ואומר לו "קיימתי את הציווי שלך והרגתי את עמלק".

ש. מה שאל עונה לו ?

ת. שמואל שואל את שאל "מה קול הצאן שאני שומע ?"

ש. מה שאל עונה לשמואל ?

ת. שאל עונה לשמואל "זה הצאן שלקחתי מעמלק כדי לזבוח קרבנות לה'".

ש. כיצד שמואל נוזף בשאל ?

ת. שמואל אומר לשאול "ה' אמר לך בדיוק מה לעשות ואתה הלכת אחרי הלב שלך ולא אחר ציווי ה' ולכן חטאת מאוד".

ש. כיצד שאול מתרץ את מעשיו ?

ת. שאול עונה לשמואל "לא הלכתי נגד רצון ה' מכיוון שתפסתי את אגג ואפשר עדיין להורגו, וגם את הצאן לקחתי בשביל להקריב קרבנות לה' ולא בשבילי".

ש. מה שמואל עונה לשאול על דבריו ?

ת. שמואל אומר לשאול "הקב"ה לא חפץ בקרבנות שלך, משום שאלו בהמות מהעמלקי שה' ציווה אותך להרוג ולא לרחם עליהם, הקב"ה רוצה שתקשיב לדבריו ותעשה בדיוק כפי שהוא מצווה אותך".

ש. "כי חטאת קסם" הסבר !

ת. כמו אדם ששואל בקסמים חושב שהקסמים יקבעו את גורלו ולא ה' – כך מי שממרה את פי ה' ואינו שומע בקולו.

ש. "ואון ותרפים הפצר" הסבר !

ת. כמו החטא שאדם עובד לפסל כך מי שמוסיף על דברי הנביא ועושה מה שלא צווה לעשות.

ש. איזו בשורה רעה מבשר שמואל את שאול ?

ת. שלא יוכל להיות יותר מלך.

ש. מה אומר שאול לשמואל לאחר שמע את הבשורה ?

ת. שאול מודה לשמואל שהוא חטא ואומר "חטאתי לה' ולך שלא קיימתי במדויק את דבריך, אך לקחתי את הצאן והשלל משום שחששתי שהעם ימרוד בי לכן שמעתי בקולם, אבל עכשיו אני מבקש שתסלח לי ותבוא איתי להקריב קרבן לה' לקבל עול מלכות שמיים".

ש. מה עונה לו שמואל ?

ת. שמואל אומר לשאול "לא תוכל לכפר על חטאתך ולחזור להיות מלך מכיוון שאין בך יראת ה' לשמוע בקולו בשלמות, ולא אבוא איתך להקריב קרבן".

ש. מה עשה שמואל כששאול פנה ללכת ?

ת. שאול תפס בכנף מעילו של שמואל והבגד נקרע. ולפי מדרש אגדה: שמואל קרע את בגדו של שאול ומסר לו סימן שמי שיקרע את כנף מעילו הוא ימלוך תחתיו.

ש. מה שמואל אומר לשאול בעקבות המעשה ?

ת. שמואל אומר לשאול "כמו שנרקע המעיל שלי, כך נקרעה מלכות ישראל מעליך, וה' ייתן את המלכות לאדם אחר שיעבוד את ה' בשלמות".

ש. הסבר את הפסוק – "כי נצח ישראל לא ישקר ולא ינחם כי לא אדם הוא להינחם".

ת. שמואל אומר לשאול "גם אם תחזור בתשובה שלמה הקב"ה לא יחזיר לך את המלכת מכיוון שה' הוא לא כמו בני אדם שאומרים דברים וחוזרים בהם. ה' כבר החליט לקחת ממך את המלכות ולא יחזור בו מהחלטה זו.

ש. מה שאול מבקש משמואל ?

ת. שאול אומר לשמואל "אני מקבל על עצמי את הגזירה שלא אהיה עוד מלך, אך אני מבקש ממך כל עוד עדיין לא המליכו מלך תחתיי, תכבד אותי מול זקני העם וישראל כדי שלא יזלזלו בי, ותבוא להקריב איתי קרבן לה'".

ש. האם שמואל הסכים לבקשתו ?

ת. כן, שמואל הסכים לכבדו כל עוד הוא מלך, והלך איתו להקריב קרבן.

ש. מה עשה שאול לאחר מכן ?

ת. שאול ביקש שיביאו אליו את אגג כדי להורגו.

ש. באיזו צורה הלך אגג לשאול ?

ת. בהליכה מעודנת וגאוותנית כדרך הליכת המלכים.

ש. מה אמר שמואל לאגג לפני שהרגו ?

ת. שמואל אמר לאגג "אתה הרגת הרבה אנשים
וגרמת לאימותיהם להיות שכולות, כך גם אני
אהרוג אותך ואימך תהיה שכולה.

ש. היכן הרג שאול את אגג וכיצד הרגו ?

ת. שמואל שיסף בחרבו את אגג לשניים לפני
המזבח בגלגל.

ש. מה קרה לאחר מכן ?

ת. שמואל חזר לביתו בעיר רמה, שאול חזר לביתו
בגבעת שאול, ושמואל התאבל על שאול שהמליך
אותו למלך ועכשיו הוא איבד את מלכותו. שמואל
לא ראה את שאול עד יום מותו.

שמואל א' פרק טז'

הקדמה

ה' אומר לשמואל שיחדל מלהתאבל על איבוד המלכות משאול, כיון שאינו ראוי עוד למלוך. ה' אומר לשמואל שייקח שמן בקרן, וימשח את בן ישי למלך, וכדי שלא יחשוש ששאול יהרגנו בדרכו למשוח את בן ישי, יאמר שהולך לבית לחם להקריב זבח. שמואל מגיע לבית-לחם ומזמין את הזקנים ואת ישי ובניו להקרבת הזבח, ולאכילתו. ישי ובניו מגיעים וה' אומר לשמואל שלא מהם ימשח למלך, המלך ישי מביא את דוד ממרעה הצאן, וה' אומר לשמואל שאותו ימשח. ה' משרה על דוד רוח גבורה חכמה ומלכות, ובאותה עת רוח ה' עוזבת את שאול ושאול נכנס לדיכאון, ומרה שחורה עוטפת אותו. מביאים לו את דוד שינגן בכינור לפניו וישרה עליו נעימות שתסלק את הדיכאון והמרה השחורה, שאול אוהב את דוד וממנה אותו לנושא כליו.

שאלות

ש. מה הקב"ה מצווה את שמואל?

ת. להפסיק להתאבל על שאול, וללכת לישי בבית לחם להמליך את אחד מבניו למלך.

ש. "מלא קרנד בשמן" – באיזו קרן מדובר ?

ת. קרן מראם שהייתה באוהל מועד ומשחו בה את הכהן גדול, והייתה מיועדת למשוח בה את מלכי בית דוד בשמן המשחה שעשה משה במדבר.

ש. היכן התגורר ישי ?

ת. בבית-לחם.

ש. מדוע פחד שמואל ?

ת. שמואל פחד ששאל ישמע שהקב"ה שלח אותו להמליך מלך חדש, ויהרוג אותו.

ש. מה הפתרון שנתן לו הקב"ה ?

ת. ה' אומר לשמואל "תיקח עגלת בקר, תעלה איתה לבית לחם ותאמר למי שישאל אותך שאתה הולך לזבוח שלמים לה'".

ש. כיצד אנשי בית-לחם קיבלו את שמואל ?

ת. אנשי בית לחם הופתעו ששמואל הגיע אליהם, ושאלו אותו אם קרה משהו מיוחד.

ש. את מי הזמין שאול לזבח ?

ת. את ישי ובניו.

ש. את מי ראה שמואל ורצה למשוך למלך ?

ת. את הבן הבכור של ישי, "אליאב" כי היה נראה גבוה, יפה תואר ומרשים, כמו שאול המלך.

ש. מה הקב"ה אמר לו ?

ת. לא למשוך את אליאב כי בחיצוניות הוא נראה טוב אבל בפנימיות הוא היה כעסן.

ש. מה הפירוש "כי האדם יראה לעניים וה' יראה ללבב" ?

ת. האדם מסתכל על החיצוניות והקב"ה מסתכל על הפנימיות של האדם.

ש. מה רמז ה' לשמואל בפסוק זה ?

ת. כששאל בא לפני שמואל לחפש את האתונות ושאל אותו היכן הנביא, שמואל ענה לו "אנוכי הרואה" ותלה את ראייתו בעצמו, לכן ה' אמר לו "אתה לא יכול לבחור את המלך שאני רוצה בכוחות עצמך ואינך הרואה"

ש. מי עדיף לפני ה', אדם מרשים גובה ויפה, אך מעשיו לא מתוקנים. או אדם שלא נראה טוב, נמוך ולא מרשים כלל, אך הוא בעל מידות טובות ?

ת. האדם עם המידות הטובות.

ש. איך קראו לבנו השני והשלישי של ישי ?

ת. אבינדב, ושמעה.

ש. האם ה' בחר אחד מבניו של ישי שהיו עם שמואל ?

ת. לא.

ש. מה שואל שמואל את ישי ומה ישי עונה לו ?

ת. שמואל שואל את ישי " אין לך יותר בנים?" ישי עונה לו "יש לי בן אחד קטן בשדה".

ש. היכן היה דוד באותה שעה ומדוע ?

ת. דוד היה רועה את הצאן בשדה, ישי שלח אותו להיות רועה צאן כי חשב שהוא לא הבן שלו אלא ממזר.

ש. כיצד קראו לאימו של דוד ?

ת. ניצבת בת עדאל.

ש. בן כמה היה דוד באותו זמן ?

ת. דוד היה בן עשרים ושמונה.

ש. כיצד נראה דוד ?

ת. אדמוני: לחייו אדמדמות. יפה עיניים: עיניו יפות ומביעות טוב לב. וטוב רואי: יפה תואר.

ש. מה הפירוש "אדמוני" לפי המלבי"ם ?

ת. שבטבעו מוכן לשפיכות דמים. ומצד שני "יפה עיניים וטוב לבב" - חד עין וטוב מזג. ה' ידע שמטוב בחירתו דוד יעשה משפט וצדקה. ובטבע אדמוניותו ישתמש ללחום מלחמות ה'.

ש. את מי בסוף משח שמואל למלך ?

ת. את דוד.

ש. מה השרה ה' על דוד כששמואל משח אותו למלך ?

ת. רוח גבורה, חכמה, ומלכות.

ש. מה קרה לשאול כשדוד נמשח למלך ?

ת. ה' הסיר ממנו את רוח הגבורה, המלכות, והחכמה. והוא שקע במרה שחורה.

ש. מה הציעו עבדי שאול לשאול ?

ת. להביא אדם שיודע לנגן בכינור לשמח אותו, ולהוציא אותו מהעצבות.

ש. את מי הציע דואג האדומי שינגן לפני שאול ?

ת. את דוד.

ש. מה עוד אמר דואג האדומי לפי פירוש הגמרא ומדוע ?

ת. דואג אמר לשאול "דוד גם גיבור חיל: יש לו כוח רב. ואיש מלחמה: מבין תכסיסי מלחמה. ונבון דבר: מבין דבר מתוך דבר. ואיש תואר: יפה תואר. וה' עימו: ה' מסייעו להצליח במעשיו. וכל זה אמר דואג לשאול כדי שיקנא בו.

ש. מה שלח ישי בידי דוד להביא לשאול ?

ת. לחם, נאד יין, וגדי עיזים.

ש. "וישלח ביד בנו דוד" – מדוע ישי רואה בדוד בנו ?

ת. ישי ראה שדוד נמלך למלך וכבר ידע שדוד בנו הוא.

ש. האם דוד הצליח לשמח את שאול ?

ת. כן, שאול מאוד שמח ורצה שדוד יהיה נושא כליו.

שמואל א' פרק יז'

הקדמה

לאחר שנודע לפלשתים על דבר שמואל לשאול, שה' אינו חפץ שיהיה יותר מלך, ועל הרוח הרעה ששורה עליו, הרימו הפלשתים ראש, ובאו להילחם בישראל, כדי לשלוט עליהם שוב. הפלשתים חונים במקום בשם "אפס דמים", ומולם ב"עמק האלה" חונים ישראל. גלית הענק, גיבור המלחמה דורש מישראל שישלחו לוחם אחד שילחם נגדו ומי שינצח – עמו ישלוט, בכך תיחסך המלחמה מאנשים רבים. מבין אנשי חיל בישראל לא נמצא מי שמוכן להלחם נגד גלית. שאול מבטיח טובות רבות למי שינצח את גלית. דוד רועה את צאן אביו ונשלח על ידו לדרוש בשלום שלושת אחיו שבמלחמה. דוד מגיע ושומע את דברי החרפות שאומר גלית והוא מתנדב להילחם נגדו, אליאב אחי דוד שומע את דברי דוד אחיו, וכועס עליו שנטש את מרעה הצאן, דוד מגיע לשאול ומשכנעו שייתן לו להילחם בגלית. דוד נלחם במקלע והורגו עם אבן שחודרת למצחו, דוד כורת את ראש גלית ומביאנו לירושלים לשאול. הפלשתים בארותם את גלית נופל שדוד, נסים לבתיהם. בני ישראל רודפים אחריהם והורגים בהם כפי יכולתם.

שאלות

ש. כיצד הפלשתים העיזו להילחם שוב בעם ישראל ?

ת. הפלשתים ראו שה' הסיר משאול את רוח המלוכה ושורה עליו רוח רעה, וראו בזה הזדמנות לגבור על ישראל במלחמה.

ש. היכן חנו הפלשתים ?

ת. הפלשתים חנו בין העיר שוכה לעיר עזקה במקום שנקרא "אפס דמים".

ש. מדוע נקרא המקום בשם זה ?

ת. משום שלא נשפך שם כלל דם ישראל באותה מלחמה.

ש. היכן חנו ישראל ?

ת. בעמק האלה מעבר לוואדי שבינם לבין אפס דמים.

ש. "ויצא איש הביניים" מי היה האיש ?

ת. גלית.

ש. היכן התגורר גלית ?

ת. בעיר גת.

ש. מה היה הגובה של גלית ?

ת. שש אמות וזרת. (וכשלושה ועשרים ס"מ).

ש. כיצד גלית היה לבוש ?

ת. גלית חבש כובע נחושת על ראשו שיגן עליו מפני החרב.
חליפת שריון קשקשים המכסה את גופו עד רגליו עשויה
מקשקשי מתכת שאחד מכסה את חברו כקשקשי הדג.

ש. מה היה משקל חליפת השריון של גלית ?

ת. חמשת אלפים שקלים נחושת.

ש. כיצד גלית הגן על רגליו ?

ת. על ידי חצי עיגול של שריון מנחושת ששם ברגליו.

ש. כיצד גלית הגן על צווארו ?

ת. פס של נחושת היה יוצא מכובעו ומכסה את צווארו.

ש. באיזה עובי הייתה ידית חרבו של גלית ?

ת. ידית חרבו של גלית הייתה כעוביו של עץ שאורגים
עליו בד.

ש. מה היה משקל להב חרבו של גלית ?

ת. שש מאות שקלים ברזל.

ש. את מי הרג גלית במלחמות הקודמות ?

ת. גלית הרג את חפני ופנחס במלחמת הפלשתים, ולקח
בשבי את ארון ה'.

ש. מה הציע גלית לעם ישראל ?

ת. במקום שילחמו כולם עם כולם, יבחרו אדם אחד
שילחם איתו ומי שינצח יהיה אדון של העם השני.

ש. מתי גלית היה יוצא לצעוק ולקלל את ה' ומדוע ?

ת. גלית היה יוצא וצועק לבני ישראל כל יום בבוקר ובערב כדי לבטל את בנ"י מקריאת שמע.

ש. האם בנ"י הסכימו להצעתו ?

ת. לא, אף אחד מבני ישראל לא העיז להילחם עם גלית.

ש. "ודוד בן איש אפרתי הזה מבית לחם יהודה" הסבר את הפסוק.

ת. דוד בן ישי התגורר בבית לחם שנמצאת בארץ אפרת בנחלת יהודה.

ש. על שם מי נקראת ארץ אפרת ?

ת. על שם אפרת אשת כלב שבא משבט יהודה.

ש. "ולו שמונה בנים" הרי במקום אחר אומר שלישי היו שבעה בנים ?

ת. לישי היו שמונה בנים אך בן אחד לא הוזכר במקום אחר בנביא מפני שמת בלי בנים.

ש. מה הפירוש "זקן בא באנשים" ?

ת. ישי היה איש חשוב בבני ישראל והיה מוזמן להתכנסויות החשובות.

ש. אלו מהבנים של ישי הלכו להילחם במלחמה ?

ת. שלושת בניו הגדולים, אליאב, אבינדב, ושמה.

ש. להיכן ישי שלח את דוד ?

ת. ישי שלח את דוד לאחיו הגדולים לשאול בשלומם ולתת להם אוכל.

ש. מה שלח ישי עם דוד לבניו ולשר המלחמה ?

ת. ישי שלח עם דוד לבניו במלחמה איפה של קמח מגרגירי חיטה קלויים. ועשרה לחם טרי. ולשר הצבא שלח עשר חבילות גבינה שיחלק לחיילים.

ש. מה הפירוש "ואת ערובתם תיקח" ?

ת. **פירוש א'**: ישי מבקש מדוד "תראה אם אחיך משכנו את חפצם משום שהיו זקוקים לכסף, אם כן תפדה את משכונם". **פירוש ב'**: תיקח מהם גט כריתות שאם ימותו במלחמה נשותיהם לא יישארו אלמנות חיות, או שלא תזדקקנה לייבום. **פירוש ג'**: את ערובת ביטחונם תיקח אל ליבך ותאמר לי, כלומר תדרוש בשלומם ותראה שהם בסדר.

ש. מה דוד ראה כשהגיע למקום המלחמה ?

ת. דוד ראה את גלית מגדף את הקב"ה.

ש. מה הבטיח שאול למי שילחם עם גלית ?

ת. לתת לו את ביתו לאישה, להעשיר אותו בעושר רב, ולפטור את משפחתו ממס.

ש. עם מי דיבר דוד במלחמה ומה אמר להם ?

ת. דוד שאל הרבה אנשים במלחמה מה הבטיח שאול לאיש שילחם עם גלית, והציע את עצמו להילחם עם גלית כדי שהצעתו תגיע לאוזני שאול.

ש. מדוע אליאב כעס על דוד ?

ת. אליאב כעס על דוד שעזב את הצאן וחשב שדוד רק רוצה לראות את המלחמה. (דוד עדיין לא סיפר לאליאב ש-ישי שלח אותו).

ש. האם שאול קיבל בהתחלה את הצעת דוד להילחם בגלית ?

ת. לא, שאול אמר לדוד שהוא לא יודע תכסיסי מלחמה, ולא יוכל לעמוד מול גלית החזק.

ש. כיצד שכנע דוד את שאול ?

ת. דוד סיפר לשאול על הדוב והאריה שנלחם איתם בהיותו רועה צאן. ושהוא בוטח בה'.

ש. "גם את הארי גם הדוב" – הסבר על פי רש"י .

ת. לפי פירוש רש"י המילה גם באה לרבות שבא ארי עם שני גוריו ודוב עם שני גוריו.

ש. מדוע ה' זימן לדוד את הארי והדוב על פי פירוש רש"י ?

ת. כדי לרמז לו שלעתיד לבוא יזדמן לו להילחם עם אדם חזק כמו שנלחם עם הארי והדוב, ויוכל לומר לשאול שניצח את הארי והדוב והוא ראוי להילחם בגלית.

ש. במה הלביש שאול את דוד ?

ת. בבגדי המלחמה שלו.

ש. האם דוד הלך עם בגדי המלחמה של שאול ?

ת. לא, **פירוש א'**: בגדי המלחמה של שאול היו גדולים וכבדים עליו. **פירוש ב'**: המדים נהפכו להיות במידתו של דוד מכיוון שנמשח למלך, שאול שראה זאת קינא בדוד והכניס בו עין הרע, לכן דוד לא רצה ללכת עם המדים של שאול.

ש. עם אלו כלים יצא דוד להילחם בגלית ?

ת. עם מקלע, חמישה אבנים, וילקוט.

ש. מדוע כעס גלית כשראה את דוד ?

ת. מפני שראה את דוד מגיע להילחם איתו רק עם מקל (את האבנים דוד החביא בתיק).

ש. מה גלית אמר לדוד ?

ת. גלית אמר לדוד "וכי אני כלב שאתה בא להילחם איתי עם מקל? אני יהרוג אותך ואת בשרך יאכלו העופות והבהמות"

ש. כיצד גלית אמר "ולבהמת השדה" הרי בהמות לא אוכלות בשר ?

ת. גלית טעה בדבריו מרוב כעסו.

ש. מה ענה לו דוד ?

ת. דוד עונה לגלית "אתה בא עם כלי מלחמה, אבל אני בא עם ה' צבאות וה' יעזור לי להרוג אותך, וכשאהרוג אותך אני יסיר את ראשך, ואת גופך אני ישאיר מול כל

פלשתים לביזיון שיאכלו את גופך עופות השמיים וחיות השדה, וכל האומות ידעו שאני הקטן ניצחתי אותך בעזרת הקב"ה, וגם ישראל יראו שלא מנצחים במלחמה בעזרת כלים אלא רק בערת ה'."

ש. כיצד הרג דוד את גלית ?

ת. דוד זרק אבן על מצחו של גלית, ה' עשה נס והאבן נכנסה למצחו והרגה אותו.

ש. מה היה הנס באופן נפילתו של גלית ?

ת. **פירוש א':** גלית היה אמור ליפול אחורה אך במקום זאת נפל קדימה, כדי שהפה שחרף וגידף ייטמן בעפר. **פירוש ב':** גלית נפל לפניו כדי שדוד לא יצטרך ללכת הרבה כדי לערוף את ראשו.

ש. מה עשה דוד לאחר מכן ?

ת. דוד רץ אל גלית, לקח את חרבו, דקר אותו בליבו, וערף את ראשו.

ש. מה עשו הפלשתים כשראו את ראשו הכרות של גלית ?

ת. הפלשתים פחדו וברחו, ועם ישראל רדף אחריהם והרג אותם.

ש. מה עשה דוד עם ראשו של גלית ?

ת. דוד לקח את ראשו הכרות של גלית והביאו לירושלים.

ש. "בן מי זה הנער, אבנר" מה שאול שאל את אבנר ?

ת. **פירוש א'**: כששואל ראה את האומץ והגבורה של דוד שאל את אבנר "מי זה אביו שהוריש לו תכונות נעלות כאלו שאין לאף אחד מגיבורי החיל". **פירוש ב'**: שואל ראה את טכסיסי המלחמה של דוד ואמר "אם דוד בא ממשפחת פרץ – דוד יהיה מלך, שהמלך פורץ גדר לעשות לו דרך ואין מוחין בידו, ואם בא ממשפחת זרח – דוד יהיה חשוב".

ש. מה אמר דואג האדומי לשואל ?

ת. דואג אמר לשואל "עד שאתה שואל אם דוד רואי להיות מלך או לא תשאל אם הוא ראוי לבוא בקהל או לא, שהרי דוד בא מרות המואבייה ואסור למואבי לבוא בקהל ה'".

ש. מה ענה אבנר על טענת דואג ?

ת. אבנר ענה לדואג שיש דרשה של הפסוק עמוני ולא עמונית, שרק עמוני אסור לקבל כגר אבל עמונית מותר.

ש. מה ענה דואג לאבנר ?

ת. דואג ענה לאבנר "אם אתה דורש את הפסוק כך, תדרוש גם על ממזר, ממזר ולא ממזרת שממזרת יכולה לבוא בקהל ה'".

ש. מה אבנר עונה לדואג ?

ת. אבנר עונה לדואג "בדרשת הפסוק של עמוני ישנה סברא שרק הגברים לא יכלים לבוא בקהל ה' מפני שלא

קידמו את בנ"י בלחם ובמים, אך נשים אין עליהם טענה מפני שאין דרכה של אישה לצאת ולקדם".

ש. מה דואג מקשה על תשובתו של אבנר ?

ת. דואג מקשה על אבנר "הרי הנשים היו יכולות לדאוג לנשות בני ישראל ללחם ומים".

ש. כיצד אבנר הגיב ומה שאול אמר כשראה זאת ?

ת. אבנר השתתק ולא ידע מה לענות לשאלת דואג, שאול שראה זאת אמר לאבנר "ההלכה נשתכחה ממך, לך תשאל בבית המדרש".

ש. מה דוד ענה לשאול על שאלתו ומה הביא בידו ?

ת. דוד הגיע לביתו של שאול, להביא לו את ראש גלית ודוד ענה לשאול על שאלתו - "ירשתי את תכונותיי מאבי".

שמואל א פרק יח'

הקדמה

לאחר שדוד ניצח את גלית, נקשרה נפש יהונתן בן שאול בדוד והוא כורת עימו ברית וגם נותן לו במתנה את בגדיו היקרים. שאול מקריב אליו את דוד וממנהו לשר הצבא ואינו מאפשר לדוד לשוב לבית אביו כמקודם. נשות ישראל מקדמות בשירים ובמחולות את בעליהן השבים ממלחמתם בפלשתים, הנשים מעריכות את תרומת דוד לניצחון יותר מתרומת שאול לניצחון. שאול נפגע ומתחיל לשנוא את דוד. על שאול שורה רוח רעה, שדוד מנגנן לפניו להפיג דיכאוונו, שאול מנסה פעמיים לזרוק חניתו על דוד אך אינו מצליח לפגוע בו. שאול מפטר את דוד ומתפקידו כשר צבא משום שאינו רוצה שיהיה במחיצתו, וממנהו לשר אלף. העם אוהב את דוד. שאול זומם שדוד ייהרג על ידי שייטן לו את ביתו מירב לאישה וישלח אותו להילחם בפלשתים, בתקווה שייפגע על ידו, דוד מהסס מלישא את בת שאול מירב, אך בסוף מתרצה, אך בהגיע עת החתונה כבר נשאה מירב לעדריאל, שאול מציע לדוד שיישא

**את ביתו השנייה מיכל, דוד מהסס אך משתכנע לתת מוהר
מאה עורלות פלשתים תמורת מיכל, דוד מביא מאתיים
עורלות פלשתים ונושא את מיכל, הפלשתים שולחים את
צבאם לשלול שלל בישראל. דוד מצליח להכות בפלשתים
יותר מכל שרי הצבא, שאול רואה את ניצחונות דוד שהשם
מסייעו, מפחד מפניו יותר ויותר ונהיה אויבו מתמיד.**

שאלות

ש. מדוע יהונתן אהב את דוד ומה נתן לו ?

ת. יהונתן ראה את המעלות שיש בדוד – חכם, גיבור,
בוטח בה', ונתן לו את בגדי מלכותו, את חרבו, ואת
חגורתו, וכרת איתו ברית.

ש. איזו ברית כרתו ביניהם דוד ויהונתן ?

ת. דוד ויהונתן כרתו ביניהם ברית שיעזרו וידאגו אחד
לשני כמו שהם דואגים לעצמם.

ש. מדוע שאול לא רצה שדוד יחזור לביתו ?

ת. מפני שלא ראוי שדוד יחזור להיות רועה צאן שהרי
הוא יתחתן בקרוב עם בת של מלך.

ש. איזה תפקיד מינה שאול את דוד ?

ת. שאול מינה את דוד לסגן שר הצבא אבנר בן נר.

ש. האם החיילים והעם שמחו במינוי של דוד ?

ת. כן. גם החיילים וגם העם שמחו שדוד התמנה לסגן שר
הצבא משום שכולם אהבו את דוד.

ש. מה אמרו הנשים כשיצאו לתת כבוד לדוד ושאל ?

ת. שיבחו את דוד יותר משאל ואמרו שדוד הרג רבבות ושאל הרג אלפים.

ש. כיצד הגיב שאל כששמע זאת ?

ת. שאל כעס מאוד שמכבדים את דוד יותר ממנו, ומאותו יום שאל רצה להתנכל לדוד.

ש. מה עשה שאל לדוד כשהיו ביחד בחדר ?

ת. שאל זרק את חרבו כדי להרוג את דוד, דוד זז הצידה וניצל.

ש. מדוע שאל רצה להרוג את דוד ?

ת. שאל קינא בדוד כשראה איך ה' עוזר לו להציל אותו מידיו כל פעם, ואיך שהוא מצליח בכל המלחמות, וכל העם אוהב אותו. כמו כן שאל פחד שדוד ימלוך במקומו.

ש. מדוע כל העם אהב את דוד ?

ת. משום שדוד היה מאיר פנים לכולם ומדבר עם העם בחכמה ובמאור פנים.

ש. כששאל הציע את מירב לדוד האם דוד הסכים ?

ת. לא, דוד טען שהוא אדם פשוט ולא מגיע לו להתחתן עם בת של מלך.

ש. עם מי התחתנה מירב ?

ת. עם עדריאל המחולתני. מרב לא רצתה להינשא לדוד.

ש. את מי הציע שאול לדוד לאחר מכן ?

ת. את ביתו השנייה – מיכל, שאהבה את דוד.

ש. באיזה תנאי נתן שאול את מיכל לדוד ומדוע ?

ת. בתנאי שדוד יביא לפניו מאה עורלות של פלשתים, שאול התכוון שדוד ייהרג במלחמה עם הפלשתים.

ש. האם דוד עמד בתנאי ?

ת. כן, דוד הביא לשאול מאתיים עורלות של פלשתים. כפול ממה ששאול ביקש.

שמואל א' פרק יט'

הקדמה

לאחר במלחת דוד במלחמה נגד פלשתי ואהד העם אליו, חפץ שאול להורגו ומצווה את עבדיו שיהרגוהו בערמה, שלא יודע ששאול ציווה להורגו. יונתן שומע את דברי שאול, מספר על כך לדוד ומורה לו לברוח בינתיים, עד שידבר עם שאול שלא יהרגו. יונתן מדבר בשבח דוד שעה אך טוב, ואומר לשאול אביו שלא יחטא בשפיכת דם נקי. שאול מקבל דברי יונתן ונשבע לא יומת דוד. יונתן מספר לדוד, ודוד חוזר לבית שאול. פורצת מלחמה נוספת עם פלשתים, ודוד מנצחם. עקב כך שוב שורה רוח רעה על שאול. דוד מנגן לפניו, ושאול זורק עליו את החנית. דוד בורח לביתו. שאול שולח אחריו שליחים שישמרו שלא יברח מביתו, ובבוקר יביאוהו אליו ויהרגוהו. מיכל מספרת לדוד ששליחי שאול שומרים על פתח הבית ומאיצה בו להימלט. מיכל מורידה את דוד מפתח החלון, מצידו השני של הבית ודוד נמלט אל שמואל ברמה. דוד ושמואל נכנסים לבית המדרש, שם הנביאים בראשות שמואל משבחים את ה' ברוח הקודש, דוד מצטרף אליהם. שלוחי שאול מספרים לשאול שמיכל אומרת שדוד חולה ואינו יכול לצאת מביתו. שאול מצווים להביאו עם מיטתו. שלוחי שאול מגלים שדוד כלל איננו, ומיכל הטעתה אותם. שאול שואל את מיכל למה הטעתה אותו, והיא אומרת שנאלצה לעשות זאת כי דוד איים עליה במוות.

שאל שולח שליחים לרמה להביא את דוד. השליחים מתחברים לנביאים ומבטלים שליחותם. שאל שולח פעמיים נוספות והשליחים מתנבאים גם הם. שאל בא בעצמו ומתנבא גם הוא.

שאלות

ש. מה שאל מצווה את עבדיו ?

ת. שאל מצווה את עבדיו להרוג את דוד בערמה, שיחשב כתאונה ולא שידע שהרגוהו בשליחות המלך.

ש. כיצד יונתן הגיב לציווי ?

ת. יונתן אהב מאוד את דוד לא רצה כלל שדוד ימות, יונתן הלך לדוד וסיפר לו ששאל רוצה להורגו, ולכן שיתחבא בשדה.

ש. באיזו שדה אמר יונתן לדוד להתחבא ?

ת. בשדה ששאל נוהג לטייל שם בכל בוקר.

ש. מה עשה יונתן למחרת בוקר ?

ת. יונתן הלך לשדה היכן שאביו טייל, ואמר לשאל " למה אתה רוצה להרוג את דוד הרי הוא לא עשה כלום, להיפך, דוד הרג את גלית והציל את בני ישראל "

ש. מה ענה שאל ליונתן ?

ת. שאול שמע בקול יונתן ונשבע "לא אהרוג את דוד".

ש. מה עשה יונתן לאחר ששמע את שבועת שאול ?

ת. יונתן רץ למקום מחבואו של דוד וסיפר לו על השבועה. והפגיש את דוד אם שאול כדי שיתפייסו.

ש. מדוע שוב שרתה רוח רעה על שאול ?

ת. מפני ששוב הייתה מלחמה עם הפלשתים ושוב דוד ניצח אותם בעוצמה, ומקנאת שאול שרתה עליו רוח רעה.

ש. מה עשה שאול כשהיה בחדר עם דוד ?

ת. שאול זרק שוב את חניתו במטרה להרוג את דוד, דוד שראה זאת ישר זז ממקומו והחנית פגעה בקיר.

ש. להיכן דוד ברח ?

ת. דוד ברח לביתו.

ש. להיכן שלח שאול שליחים ?

ת. לביתו של דוד לשמור שלא יברח מהבית.

ש. מה מיכל אמרה לדוד ?

ת. מיכל אומרת לדוד "אם לא תצא הלילה מהבית, השליחים של שאול יהרגו אותך בבוקר".

ש. מה עשתה מיכל ?

ת. מיכל הורידה את דוד דרך החלון האחורי היכן שהשומרים לא ראו ועזרה לו להימלט.

ש. מה מיכל הניחה במיטתו של דוד ומדוע ?

ת. מיכל הניחה תרפים במיטה כיסתה אותם בבגדים ושמה בראשם עור של עז, כדי שעבדי שאול יחשבו שדוד ישן על מיטתו.

ש. כיצד היו תרפים בבית דוד הרי זה עבודה זרה?

ת. התרפים שהיו בביתו של דוד לא היו עבודה זרה אלא לנוי.

ש. מה מיכל אמרה לחיילים שבוא לקחת את דוד בבוקר ?

ת. מיכל אמרה לחיילים שדוד לא יכול לקום ממיטתו משום שהוא חולה.

ש. מה ציווה שאול את עבדיו שסיפרו לו על תשובת מיכל ?

ת. שאול ציווה את עבדיו להביא את דוד ביחד עם מיטתו.

ש. מה שואל שאול את מיכל ?

ת. עבדי שאול ראו שבמיטת דוד יש תרפים ושמיכל שיקרה עליהם, אמרו זאת לשאול ושאל את מיכל "מדוע רימית אותי ואמרת לי שדוד חולה".

ש. מה מיכל ענתה לשאול ?

ת. מיכל ענתה לשאול שדוד הכריח אותה לשתף איתו פעולה ואף איים עליה שאם לא תעשה זאת הוא יהרוג אתה.

ש. להיכן נמלט דוד ?

ת. לעיר רמה לשמואל.

ש. להיכן הלכו שמואל ודוד ?

ת. שמואל ודוד הלכו לבית המדרש בניית.

ש. מה אמרו העבדים של שאול לשאול ?

ת. העבדים של שאול אמרו לו שדוד הלך לשמואל והוא נמצא עם שמואל ברמה.

ש. מה ציווה שאול את עבדיו ?

ת. שאול ציווה את עבדיו ללכת לבית המדרש ברמה ולהביא אליו את דוד.

ש. מה קרה לשלוחי שאול שבאו לרמה ?

ת. שלוח שאול הגיעו לרמה וראו חבורת נביאים משבחים את ה' ובראשם שמואל וגם עליהם שרתה נבואה והחלו לשבח את ה' והתבטלה לגביהם שליחות שאול.

ש. מה שאול עשה כשראה ששליחיו אינם חוזרים ?

ת. שאול לשולח שוב קבוצת שליחים להביא את דוד וגם הם מתנבאים עם שמואל ברמה ולא מביאים את דוד, כך קרה גם בפעם השלישית.

ש. מה עשה שאול לאחר הפעם השלישית ששליחיו אינם חוזרים ?

ת. שאול הלך בעצמו להביא את דוד אך גם הוא התנבא עם הנביאים כשהגיע לרמה.

ש. כיצד שאול התנבא הרי שאול לא היה נביא ?

ת. אפילו ששאול לא היה נביא הוא יכל להתנבאות מכיוון שהיה בקרבתם של נביאים הוא התעלה וזכה לנבואה.

שמואל א' פרק כ'

הקדמה

אחרי ששאול מגיע לניות לחפש את דוד, דוד בורח מניות ונפגש עם יונתן. דוד שואלו האם הוא יודע במה חטא לאביו שמבקש להורגו. יהונתן מסתפק בעובדה ששאול רוצה להרוג את דוד, אך דוד משכנעו ששאול כבר כמעט הרגו. דוד נותן ליהונתן סימן: דוד יעדר מסעודת ראש חודש ויהונתן יראה את תגובת שאול. שניהם יוצאים לשדה ומסכמים על הסימן. דוד ויהונתן כורתים ברית הדדית שכוללת גם את בני

**ביתם. בסעודת ראש חודש מתברר ליהונתן
ששאל אכן גמר אומר להרוג את דוד.
יהונתן יוצא למחר לשדה לתת את הסימן
לדוד. דוד ויהונתן נפרדים איש מרעהו בצער
רב ובבכי. הם חוזרים על הברית שכרתו
ביניהם ודוד מתחיל במנוסתו מפני שאול.**

שאלות

ש. להיכן ברח דוד כשראה את שאול בניות ?

ת. דוד ברח חזרה לירושלים לדבר עם יהונתן.

ש. מה דוד שואל את יהונתן ?

**ת. דוד שואל את יהונתן "מדוע אביך שאול רוצה
להרוג אותי הרי אני לא עשיתי לו שום רע".**

ש. מה יהונתן עונה לדוד ?

**ת. יהונתן עונה לדוד "אבי נשבע שלא יהרוג אותך
וגם הוא לא יעשה כזה דבר בלי להודיע לי לפני,
ולכן מה שאתה אומר בוא רוצה להרוג אתך זה לא
נכון הוא רוצה רק לדבר איתך".**

**ש. מה דוד אומר ליהונתן כשרואה שיהותן לא מאמין
לו ששאל רוצה להורגו ?**

ת. דוד עונה ליהונתן "אני נשבע לך ששאל זרק עלי את חרבו כשהיינו בחדר והסיבה שהוא לא אומר לך את זה היא מפני שהוא יודע שאתה אוהב אותי והוא לא רוצה שתהיה עצוב".

ש. מה דוד מסכם לעשות עם יהונתן כדי לראות עם שאל באמ רוצה להורגו ?

ת. דוד אומר ליהונתן "מחר יש סעודת ראש חודש עם המלך ואני צמיד מוזמן לסעודה זו, אבל אני לא אבוא אלא אסתתר בשדה ולאחר יומיים של סעודה שאל ישאל אותך היכן אני תאמר לו שנתת לי רשות ללכת לאכול זבח עם משפחתי ואז נראה את תגובתו - אם יאמר לך 'שלום לעבדך' זה אומר שהוא לא רוצה להרוג אותי. אך אם יכעס עליך שנתת לי רשות להחסיר בסעודה - זה אומר שהוא רוצה להרוג אותי".

ש. מה דוד אומר ליהונתן לגבי הריגתו ?

ת. דוד אומר ליהונתן "אם חטאתי ומגיע לי למות - תהרוג אותי ואל תמסור אותי לאביך".

ש. מה יהונתן עונה לדוד ?

ת. יהונתן אומר לדוד "חלילה, אני לא אסגיר אותך לאבי וכ"ש שלא אהרוג אותך בעצמי".

ש. מה יהונתן מבקש מדוד ?

ת. יהונתן מבקש מדוד שלא ישכח אותו כשיהיה מלך ויגן עליו ועל משפחתו גם כשה' יביא פורענות על בית שאול.

ש. מדוע יהונתן השביע את דוד פעמיים על נאמנותו ?

ת. משום שיהונתן רצה לחזק את הידיעה של דוד על הגדולה הצפויה לו שיהיה מלך.

ש. היכן אמר יהונתן לדוד להסתתר בימי ההסעודה ?

ת. בשדה, ביום הראשון והשני דוד לא היה צריך להסתתר הרבה משום שהאנשים לא היו עובדים בימי ר"ת. אך ביום השלישי דוד הסתתר יותר שלא יראו אותו אנשים.ש

ש. היכן בדיוק דוד הסתתר בשדה ?

ת. מאחורי אבן העזר – שזו הייתה אבן גדולה שמשמשת סימן להולכי רגל.

ש. מה הסימן שסיכמו ביניהם יהונתן ודוד איך להעביר את תשובת שאול ?

ת. יונתן אמר לדוד "אתה תתחבא שלושה ימים מאחורי הסלע, ואני אבוא לשדה כשתהיה לי תשובה מאבי, אבוא עם נערי אני אירה שלושה חיצים, ואומר לנער להביא אותם אלי, אם אומר לנער 'תחזור אחורה אתה נמצא מאחרי החיצים' זה אומר ששאול אינו חפץ להורגך ואתה יכול לחזור. אך אם אומר לנער 'לך יותר רחוק שם נמצאים

החיצים' זה סימן ששאל רוצה להרוג אותך
וכשאתה שומע זאת – תברח!"

ש. מדוע יהונתן החליף מקום עם אבנר בסעודת ר"ח ?

ת. בדרך כלל דוד היה מפריד בין מושב יהונתן
למושב שאול, באותו יום דוד לא היה ויהונתן היה
ליד אביו ובן לא מסב בסעודה סמוך לאביו, לכן
יהונתן החליף מקום עם אבנר כדי שאבנר יחוץ
בינו לבין שאול.

**ש. מדוע שאול לא שאל על דוד ביום הראשון של
הסעודה ?**

ת. שמואל אמר בליבו "כנראה דוד ראה קרי ולא
הספיק לטבול לכן דוד אינו טהור לאכול חולין
בטהרה".

ש. באיזה יום שאל את יהונתן על דוד ?

ת. ביום השני.

ש. מה יהונתן ענה לשאל ?

ת. יהונתן ענה לשאל כפי שסיכם עם דוד "דוד
ביקש ממני רשות ללכת לאכול עם משפחתו בבית
לחם".

ש. כיצד הגיב שאול כשמע את תשובת יהונתן ?

ת. שאול כעס מאוד על יהונתן על שנתן לדוד ללכת
בלי רשותו, ואמר לו "יש בדך תוכנת אופי של

מרדנות מעוותת שהרי אתה מורד באביך וגם מורד בעצמך, כי אם דוד יהיה מלך אני לא ימלוך וגם אתה לא תמלוך אחרי".

ש. "לבשתך ולבושת ערות אימך" – הסבר.

ת. שאול אומר לדוד "אתה בוחר את דוד למלך על פני וזה לך בושה מכיוון שאנשים יאמרו שאתה לא ראוי להיות מלך לכן דוד מולך במקומך, וכן לבושת אימך שאנשים יאמרו שאתה לא בני ואימך ילדה אותך מאיש זר".

ש. מה שאול מצווה את יהונתן ?

ת. שאול מצווה את יהונתן להביא את דדו ממקום מחבואו ולהרוג אותו.

ש. מה יהונתן עונה לשאול ?

ת. יהונתן עונה לשאול "למה דוד חייב מיתה ? הרי הוא הלך בגלל שאני אמרתי לו, הוא לא מרד בסמכותך במזיד".

ש. מה שאול עשה ליהונתן ?

ת. שאול הוציא ת חניתו ובא לורקה על יהונתן וכך הבין יהונתן ששאול ודאי רוצה להרוג את דוד.

ש. מדוע יהונתן לא אכל מהסעודה ביום השני ?

ת. א, משום שיהונתן היה עצוב על דוד ששאול רוצה להורגו. ב. יהונתן נעלב ששאול קרא לו בן

נעות המרדות והרים עליו את חניתו כאילו חפץ להורגו.

ש. מה עשה יהונתן לאחר שנתן את הסימן לדוד ?

ת. יהונתן ראה שאין איש בשדה, אמר לנערו ללכת עם החיצים והוא הלך לקראת דוד.

ש. מה עשו יהונתן ודו בשדה ?

ת. דוד נפל על פניו לכבוד יהונתן שהציל אותו משאול, ונשק לו שלוש פעמים וכן יהונתן נשק לדוד.

ש. מדוע דוד בכה יותר מיהונתן ?

ת. משום שדוד פחד על יהונתן ששאול יהרוג אותו.

שמואל א' פרק כא'

הקדמה

דוד נפרד מיהונתן והולך לנוב עיר הכוהנים. הוא מגיע למשכן לאחימלך הכהן הגדול. אחימלך מתפלא מדוע דוד בא לבדו, ודוד מספר לו שבא בשליחות סודית משאול ונעריו נמצאים במקום אחר. דוד מבקש לחם מאחימלך, ומקבל מלחם

הפנים שהוחלף בלחם חדש, לחם זה מותר לכוהנים ואין בו כבר מעילה. לשאלת אחימלך האם הנערים טהורים, דוד משיב שטהורים הם ובגדיהם. דוד מבקש חרב ומקבל את חרב גלית, שהוסתרה על ידי אחימלך במשכן. דואג האדומי משרי שאול היה באותה עת במשכן, וראה את אשר נתן אחימלך לדוד. דוד בורח לגת הפלישתית מתוך מחשבה שלא יזוהה, אך עבדי אכיש מזהים אותו ומביאים אותו למלכם ואומרים זה דוד שהרג בפלשתים וניצח את גלית. דוד מפחד שאכיש יהרגו ועושה עצמו למשוגע. אכיש מגרש את דוד שמתחזה כמשוגע.

שאלות

- ש. להיכן ברח דוד לאחר שנפרד מיהונתן ?
- ת. למשכן בעיר נוב אל אחימלך הכהן.
- ש. מה אחימלך שאל את דוד ?
- ת. אחימלך שאל את דוד "מדוע באת לבדך, האם קרה איזה אסון שנאלצת לבוא ללא אנשיך?"
- ש. מה דוד ענה לאחימלך ומה ביקש ממנו ?

ת. דוד אמר לאחימלך ששאול שלח אותו לשליחות סודית וביקש ממנו אוכל וחרב.

ש. מה אחימלך נתן לדוד ?

ת. חמישה לחמים מלחם הפנים ואת החרב של גלית.

ש. מה שאל אחימלך את דוד על נעריו ?

ת. אחימלך נתן לדוד לחם מלחם הפנים שצריך לאוכלו בטהרה ולכן שאל את דוד "האם הנערים שלך טהורים ?".

ש. מה ענה לו דוד ?

ת. דוד ענה לאחימלך "הנערים שלי טהורים וגם בגדיהם טהורים".

ש. כיצד אחימלך נתן לדוד לחם מלחם הפנים הרי רק כוהנים יכולים לאכול מלחם הפנים ?

ת. הלחם שנתן אחימלך לדוד היה לחם שנסתלק מהשולחן והקטירו את הלבונה שבבזיכין, מותר לישראל לאוכלו בטהרה. ועוד גם אם הלחם היה קדוש בשעת רעבון מותר גם לישראל לאכול מלחם הפנים, משום פיקוח נפש ואין בו מעילה.

ש. "לשום לחם חוס" מה חז"ל שורשים על פסוק זה ?

ת. חז"ל דורשים: גם ביום סילוק הלחם היה חס כמו ביום שנאפה.

ש. מי היה באותו זמן במשכן ?

ת. דואג האדומי.

ש. מה היה תפקידו של דואג ומדוע נקרא כך ?

ת. דואג היה אב בית דין, שר הרועים של שאול, ואחראי לע עבדי שאול. דואג נולד וגר באדום ולכן נקרא דואג האדומי.

ש. מה דואג ראה ?

ת. דואג ראה את אחימלך נותן לדוד אוכל וחרב ושואל בשבילו באורים ותומים.

ש. איזו חרב נתן אחימלך לדוד ?

ת. אחימלך נתן לדוד את חרבו של גלית. לאחר ששאל זאת באורים ותומים.

ש. להיכן דוד ברח משם ?

ת. אל הפלשתים לעיר גת. מלך גת היה אבימלך, ונקרא אכיש.

ש. מדוע דוד ברח לפלשתים ?

ת. דוד חשב שאצל הפלשתים לא יזהו אותו, וגם שאול לא יוכל לרדוף אחריו כשהוא אצל הפלשתים.

ש. מי ראה את דוד ברחובות ?

ת. אנשי העיר ראו את דוד, הביאו אותו לאכיש, ואמרו לו שהוא הרג את גלית ויכול להרוג גם את המלך.

ש. מה עשה דוד כדי להינצל מאכיש ?

ת. דוד עשה את עצמו משוגע, כדי שאכיש לא יפחד ממנו וישחרר אותו.

ש. מדוע ה' גרם לדוד שיצטרך לעשות את עצמו משוגע ?

ת. משום שדוד אמר "כל מה שה' ברא בעולם מובן חוץ מהשיגעון מדוע ה' ברא את השיגעון" הקב"ה ענה לדוד "אתה תראה שעוד תצטרך בעצמך את השיגעון".

ש. האם אכיש שלח את דוד ?

ת. כן, אכיש ראה שדוד משוגע ואמר לעבדיו שיוציאו אותו מביתו, כי כבר יש לו שני משוגעים בבית – אשתו וביתו.

שמואל א' פרק כב'

הקדמה

דוד בורח מאכיש מלך גת למערת עדולם. בני ביתו וכל משפחתו מפחדים מפני שאול ונקבצים אליו. וכן מסתפחים אליו אנשים שקשה להם החיים בישובי האנשים. מעדולם הולך דוד למצפה מואב ומבקש ממלך מואב שהוריו יגורו בעירו. גד הנביא מורה לדוד לעזוב את מצפה מואב ולדור בארץ יהודה קרוב לאנשים. דוד מגיע ליער חרת. שאול מאשים את אנשיו שחברו לדוד נגדו כי לא סיפרו לו על הברית שכרת יהונתן עם דוד. דואג האדומי מספר לשאול שדוד הגיע לאחימלך בנוב, אחימלך צייד אותו בלחם ובחרב, ושאל בעבורו באורים ותומים. שאול הבין שאחימלך וכוהני נוב משתפים פעולה עם דוד המורד בו. שאול קורא לאחימלך ולכוהני משפחתו בנוב לבוא אליו ומאשימם בקשר נגדו. אחימלך טוען שזו אשמת שוא. שאול אינו מקבל את טענתו ופוסק שיהרגוהו. דואג הורג אותם ואת כל האנשים החיים בנוב. בן אחד מבני אחימלך מצליח לברוח, הוא מגיע לדוד ומספר לו על הרג כוהני נוב, ונשאר עם דוד.

שאלות

ש. להיכן ברח דוד מגת ?

ת. למערת עדולם.

ש. מי הגיע למערה ?

ת. משפחתו של דוד שפחדו ששאול יהרוג אותם,
ואנשים קשי יום שביקשו ממנו עצות ועזרה.

ש. להיכן דוד הלך משם ומדוע ?

ת. דוד הלך ממערת עדולם למצפה יואב, דוד חשש
ששאול יבוא בעקבותיו לאחר שלכולם נודע היכן הוא
מסתתר.

ש. להיכן שלח דוד את הוריו ?

ת. דוד שלח את הוריו למלך מואב שישמור עליהם.

ש. מדוע דוד האמין כי מלך מואב ישמור על הוריו ?

ת. דוד בא מרות שהייתה מואבייה, הוריו של דוד הם
הנינים של מלך מואב לכן דוד סמך על מלך מואב
שישמור על הוריו.

ש. מה הפירוש מצודה ?

ת. מבנה מבוצר.

**ש. מה מלך מואב עשה למשפחתו של דוד לאחר שדוד
ברח ליער חרת ?**

ת. מלך מואב הרג את כל משפחתו של דוד חוץ מאח
אחד שהצליח לברוח לנחש מלך עמון.

ש. מה גד הנביא אמר לדוד ?

ת. גד הנביא אמר לדוד שילך למקום שיש שם אנשים שיעזרו לו להינצל משאול.

ש. מה אמר שאול לחייליו ?

ת. שאול כעס על חייליו ואמר להם שלא יעברו להיות עם דוד, וכן שאול כעס עליהם על שלא גילו לו שיהונתן עזר לדוד.

ש. מה אמר דואג האדומי לשאול ?

ת. דואג האדומי אמר לשאול שהוא ראה את אחימלך שואל באורים ותומים בשביל דוד ונתן לו חרב ואוכל, ושהוא מורד במלכותו של שאול.

ש. מה ציוה שאול את חייליו ?

ת. להרוג את אחימלך ומשפחתו, ואת כל הכוהנים בנוב, מפני שהם מורדים במלכות.

ש. האם החיילים עשו זאת ?

ת. לא, החיילים ידעו ששאול טועה ואחימלך לא ידע בכלל שדוד איננו ביחד עם שאול.

ש. מי הרג את הכוהנים ?

ת. דואג. שאול אמר לו – אתה הלשנת עליהם ולכן אתה תהרוג אותם, דואג הרג שמונים וחמישה כוהנים והחריב את כל העיר.

ש. הסבר – "כל המרחם על אכזרים, מתאכזר אל רחמנים".

ת. אדם שמרחם על אנשים אכזריים בסוף הוא
יתאכזר לאנשים רחמניים, כמו שקרה עם שאול
שריחם על הצאן של עמלק, ולבסוף שלח את דואג
שיהרוג את אנשי נוב.

ש. מי ניצל מדואג, ולהיכן ברח ?

ת. אביתר בנו של אחימלך, וברח לדוד.

ש. מה אביתר מספר לדוד ?

ת. אביתר מספר לדוד שדואג הרג את כל הכוהנים
בנוב.

ש. כיצד דוד מגיב לבשורה ?

ת. דוד אומר לאביתר "כשהייתי אצל אחימלך ראיתי
את דואג וידעתי שהוא יספר זאת לשאול, אך לא
ידעתי שהוא ישקר ויסלף את העבודות ויאמר
שאחימלך מצטרף למרידה בו, אבל היה עלי לחשוש
מכך וכיוון שלא חששתי בגללי דואג הרג את כל כוהני
נוב".

שמואל א' פרק כג'

הקדמה

אנשים מקעילה באו לספר לדוד הנמצא בעיר חרת, כי הפלשתים עלו אל העיר קעילה ומקניהם אוכלים את תבואת הגרנות. דוד שואל בה' ונענה שילחם בפלשתים, ויכם. האנשים אשר איתו פוחדים משאול, וחוששים להוסיף פחד נוסף ולצאת להילחם בפלשתים. דוד שואל למענם פעם נוספת, והתשובה מחזקת את ליבם לצאת להילחם בפלשתים. דוד ואנשיו נכנסים לפעולה ומכים בפלשתים, ואת המקנה לוקחים לעצמם. דוד השוהה בקעילה שואל בה' האם יש לו לחשוש משאול בקעילה, והאם יסגירוהו אנשי קעילה, התשובה שקיבל היא שיחשוש. דוד יוצא מקעילה ומסתתר במקומות שונים במדבר יהודה, יהונתן מגיע והם מחדשים את הברית, אנשי זיפים מלשינים בפני שאול על מקום המסתור של דוד. שאול מודה להם ומבקש שיאתרו את מקומו המדויק, שאול ואנשיו מגיעים למקום ומתחילים להקיף את דוד, ולסגור עליו בטרם סגרו על דוד, מודיעים לשאול שפלשתים פשטו בארץ. שאול נאלץ לחדול מלסגור על דוד ופונה להילחם בפלשתים.

שאלות

- ש. מה אמרו אנשיו של דוד כשהיו ליד "קעילה" ?
- ת. שהפלשתים מגיעים לגרנות של העיר ומחריבים את היבול היהודים.
- ש. את מי שאל דוד האם לצאת להילחם בפלשתים ?
- ת. דוד שאל באורים ותומים.
- ש. מהיכן היו לדוד אורים ותומים ?
- ת. אביתר הכהן הביא איתו אורים ותומים כשברח מנוב לדוד.
- ש. מה הקב"ה ענה לו ?
- ת. שיילחם עם הפלשתים וינצח אותם.
- ש. האם האנשים הסכימו לצאת למלחמה ?
- ת. לא. האנשים אמרו לדוד "שאול רוצה להרוג אותנו, ועכשיו אתה מוסיף עלינו עוד אויבים ?".
- ש. מה דוד עשה ?
- ת. שאל שוב באורים ותומים האם הם ינצחו את הפלשתים במלחמה, הקב"ה ענה לו שכן, ורק אז אנשיו של דוד התרצו.
- ש. מהי תגובתו של שאול כששמע שדוד נמצא בקעילה ?

ת. שאול אמר לאנשיו שדוד נמצא בקעילה וזו הזדמנות לתפוס אותו כיוון שהיא עיר שמוקפת חומה ודלתות.

ש. מה דוד שאל באורים ותומים כששמע ששאול מתכוון לתפוס אותו?

ת. דוד שאל באורים ותומים האם שאול ירד להילחם איתו, והאם אנשי קעילה יסגירו אותו לשאול.

ש. מה הקב"ה ענה לו ?

ת. הקב"ה ענה לדוד ששאול בא להילחם איתו ואנשי קעילה יסגירו אותו.

ש. מי בא לבקר את דוד כשהיה במדבר זיף בחורשה ?

ת. יהונתן בא לדוד וחיזק אותו שהוא בסוף יהיה מלך ושיחזיק מעמד בבריחה מפני שאול.

ש. מדוע דוד ויהונתן שוב כרתו ביניהם ברית ?

ת. כדי לחזק את הברית שלהם, הם נשבעו לפני האורים ותומים.

ש. מי הלך לשאול לומר לו היכן דוד מתחבא ?

ת. אנשי זיפים באו לשאול וסיפרו לו שדוד מתחבא בעיר שלהם, שאול אמר להם שיעקבו אחריו ואז הוא יגיע עם החיילים שלו לתפוס את דוד.

ש. האם שאול הצליח לתפוס את דוד ?

ת. לא. כששאל היה קרוב לתפוס את דוד, הקב"ה שלח מלאך שאמר לשאל שהפלשתים נלחמים עם היהודים במקום אחר, שאל החליט לעזוב את דוד ולעזור במלחמה נגד הפלשתים.

ש. כיצד קראו למקום ששאל חזר בו מלהילחם עם דוד ?

ת. "סלע המחלוקות". **לפי פירוש רש"י:** משום ששאל היה חצוי בליבו האם להמשיך עוד קצת ולתפוס את דוד, או לחזור להילחם בפלשתים, ולבסוף הכריע להילחם עם הפלשתים מייד. **לפי פירוש המצודת דוד:** על שם שבאותו מקום נחלקו ונפרדו שאל ואנשיו מעם דוד ואנשיו.

שמואל א' פרק כד'

הקדמה

דוד ואנשיו מסתתרים בראשי ההרים, במדבר יהודה ליד עין גדי. שאול שומע זאת ויוצא עם אנשיו לחפשם. שאול נכנס לבדו למערה לצרכיו כשבעמקה של המערה נמצאים דוד ואנשיו. אנשי דוד אומרים לדוד שה' שלח אליו את שאול כדי שיהרגהו. דוד כורת את כנף בגד שאול מבלי ששאול ירגיש, ולא נותן לאנשיו להרוג את שאול משיח ה'. שאול יוצא מהמערה ודוד קורא אחריו ומראה לו את כנף בגדו הכרות. דוד מוכיחו על שהוא רודף אחריו לחינם, ומבקש שה' ישפוט ביניהם ויבצע את פסק בדין. שאול שומע את דברי דוד ובוכה על שטעה בכוונות דוד. שאול מודה לדוד ומבין שדוד יהיה מלך הוא משביע את דוד שלא יהרוג את צאצאיו.

שאל חוזר לביתו, אך דוד ממשיך להסתתר מפני

שאל.

שאלות

ש. להיכן ברח דוד לאחר ששאל כמעט תפס אותו ?

ת. לראשי ההרים שליד עין גדי.

ש. להיכן נכנס שאל כשבא לתפוס את דוד סמוך לעין גדי ?

ת. למערה.

ש. מי היו בתוך המערה ?

ת. דוד ואנשיו.

ש. מה אמרו לו אנשיו של דוד ?

ת. שעכשיו מתקיימת הנבואה שה' אמר לו שיהרוג את

שונאיו.

ש. מה דוד עשה ?

ת. חתך את כנף מעילו של שאול, ואמר לאנשיו שלא יעשו כלום לשאול משום שהוא עדיין מלך.

ש. מדוע דוד הצטער שחתך את כנף מעילו של שאול ?

ת. מפני ששאול עדיין היה מלך ופגע בכבודו, וחז"ל אמרו "כל המבזה את הבגדים סופו אין נהנה מהם", שבסוף ימיו היה קר לדוד והבגדים לא חיממו אותו.

ש. מה עשה דוד לאחר מכן ?

ת. יצא מהמערה וצעק לשאול שלא יאמין לדואג האדומי, ושאין לו כוונה כלל להרוג אותו ולראיה – שחתך את כנף מעילו ואם היה רוצה היה הורגו.

ש. מדוע דוד קרא לשאול "אבי" ?

ת. מפני שהיה חותנו.

ש. מה הפירוש "מרשעים יצא רשע" ?

ת. אם מגיע לאדם שייהרג – ה' שולח רשע שיהרגהו, כמו במקרה של שני בני אדם שהרגו את הנפש, אחד הרג בשוגג ואחד הרג במזיד, ואין עדים שהרגו. הקב"ה מזמנם לפונדק אחד, זה שהרג במזיד יושב תחת הסולם, וזה שהרג

בשוגג יורד בסולם ונופל עליו והרגו. זה שהרג במזיד נהרג
וזה שהרג בשוגג גולה.

ש. כיצד הגיב שאול ?

ת. שאול בכה, והבין שטעה כשחשב שדוד רוצה לרדוף
אותו, ואמר לדוד שהיום הוא הוכיח לכולם שאינו רוצה
לרדוף אותו ושה' ישלם לו טובה על זה, וביקש מדוד שלא
יהרוג את משפחתו.

ש. "ידעתי כי מלוך תמלוך" – הסבר את דברי שאול לדוד .

ת. **פירוש א':** שאול אומר לדוד "אני רואה שה' מצילך
מידי כל הזמן וזה סימן שאתה תמלוך". **פירוש ב':** שמואל
מסר לשאול סימן שהקורע מעילו ימלוך תחתיו.

ש. האם שאול נשבע גם לדוד שלא יהרוג אותו ?

ת. לא, כי בליבו עדיין שנא אותו.

שמואל א' פרק כה'

הקדמה

שמואל נפטר, וכל ישראל סופדים לו וקוברים אותו בעירו רמה. דוד ממשיך לברוח מפני שאול ומגיע למדבר פארן. עשיר בשם נבל עושה משתה גדול לרגל גזיזת צאנו. דוד שולח אליו שליחים, ומבקש מזון מהסעודה עבור אנשיו. נבל מבזה את דוד ומגרש את אנשיו בידיים ריקות. דוד רואה בנבל מורד במשיחתו למלך, ודן אותו למיתה. דוד ואנשיו חוגרים חרבם, ויוצאים לעבר נבל להרגו. מספרים זאת לאביגיל אשת נבל, והיא לוקחת מכל טוב להולכת לקראת דוד. אביגיל פוגשת את דוד, ומשכנעת אותו שלא יכתים את ידיו בדם נקי, כדי שלא יהיה לו לרועץ בימי מלחמותיו ובימי מלכותו. דוד מסכים לדבריה, מקבל את תשורתה ומברכה. אביגיל מספרת לנבל מה שעשתה, ומרוב כעס וצער נבל מקבל התקף לב, מאבד את הכרתו,

**וכעבור עשרה ימים מת. דוד מבקש מאביגיל
לשאת לאישה. אביגיל מסכימה ונשאת לדוד.**

שאלות

- ש. באיזה גיל נפטר שמואל וכמה שנים שפט את ישראל ?**
- ת. שמואל נפטר בכח' אייר תתפ"ב. בגיל חמישים ושתיים, ושפט את ישראל אחת עשרה שנה, תשע שנים לבדו ושנתיים עם שאול.**
- ש. היכן שמואל נספד ונקבר ?**
- ש. כל ישראל באו לרמה – עירו של שמואל, ספדו לו וקברו אותו סמוך לביתו ברמה.**
- ש. מי כתב את ספר שמואל מתחילת פרק כה' ששמואל נפטר ?**
- ת. גד ונתן הנביאים.**
- ש. מי היה נבל, ומה היה טבעו ?**
- ת. איש עשיר, שעסק במרעה צאן. איש עקשן ורע.**
- ש. מאיזה שבט היה נבל ?**
- ת. נבל היה משבט יהודה מבני בניו של כלב.**
- ש. מי הייתה אשתו של נבל, ומה היה טבעה ?**

ת. אביגיל, הייתה אישה יפת תואר, טובה וחכמה ואחת משבעה נביאות.

ש. מה נהג נבל לעשות פעם בשנה ?

ת. לגזוז את צאנו, ולערוך משתה גדול עבור אנשיו.

ש. מה אמר דוד לאנשיו לבקש מנבל באותו יום ?

ת. שייתן להם אוכל ויכיר טובה על כל הפעמים שדוד ואנשיו עזרו לו במרעה הצאן.

ש. כיצד הגיב נבל ?

ת. נבל ביזה את דוד ואמר "מי זה בן ישי אשר אשמע בקולו" וטען שדוד מורד במלכותו של שאול.

ש. כיצד הגיב דוד כששמע את תשובתו של נבל ?

ת. דוד דן את נבל למורד במלכות, וציוה את אנשיו להתכונן להרוג את נבל.

ש. מה אמר אחד הנערים לאביגיל אשת נבל ?

ת. אחד הנערים סיפר לאביגיל את תגובת נבל לאנשי דוד, ואמר לה שכדאי שתפייס את דוד, משום שדוד רוצה להרוג את נבל.

ש. מה עשתה אביגיל ?

ת. הכינה הרבה מטעמים והתחננה לדוד שלא יהרוג את דוד כדי שלא ישפוך דם נקי, ושלא יהיה עליו קטרוג במלחמותיו עם הרשעים.

ש. האם דוד התרצה ?

ת. כן, ואף הודה לאביגיל ששכנעה אותו לא להרוג את נבל.

ש. האם אביגיל ספרה לנבל את אשר עשתה בחזרתה לביתה ?

ת. לא, משום שנבל היה שיכור מהיין, לכן חיכתה לבוקר ואז הודיעה לו שפייסה את דוד.

ש. כיצד הגיב נבל כששמע את דברי אביגיל ?

ת. איבד את הכרתו מרוב כעס וצער, ומת לאחר עשרה ימים.

ש. מדוע נבל מת רק לאחר עשרה ימים ?

ת. **פירוש א'**: שבעה ימים היו ימי אבל על שמואל, הקב"ה לא רצה לערב את אבלו של נבל הרשע באבלו של שמואל, ועד שלושה ימים חלה. **פירוש ב'**: הקב"ה המתין עשרה ימים לתת לנבל לחזור בתשובה. **פירוש ג'**: כנגד עשרה לגימות שנתן נבל לעבדי דוד.

ש. מה ביקש דוד מאביגיל ?

ת. שתסכים שדוד יישא אותה לאישה.

ש. האם אביגיל הסכימה ?

ת. כן, היא לקחה כמה מעוזרותיה, והלכה מהר לדוד, פחדה שאנשי נבל לא יהרגו אותה.

ש. את מי לקח דוד לאישה בנוסף למיכל ואביגיל ?

ת. אישה בשם אחינועם.

שמואל א' פרק כו'

הקדמה

**אנשי זיף שוב מלשינים על דוד. שאול יוצא
בעקבות דוד לגבעת החכילה. באמצע שנת
הלילה של שאול וחייליו, מגיעים דוד ואבישי
לשאול ונוטלים את חניתו ואת צלוחית המים.
אבישי אומר לדוד שזאת ההזדמנות להרוג את
שאול, דוד אוסר עליו לעשות זאת. דוד מתרחק
לראש ההר ממול וקרוא לאבנר בעוד חשכת
הלילה מסביב, ואומר לו שהפקיר את מלכו ועל**

כך חייב מיתה. שאול מתעורר מדברי דוד. דוד מוכיח את שאול על רדיפתו אחריו ומראה לו שיכל היה להרגו. שאול מודה בטעותו ומבטיח שלא יפגע שוב בדוד. דוד אינו מאמין לשאול וממשיך לברוח ושאול שב לעירו.

שאלות

ש. מה אמרו אנשי זיף לשאול ?

ת. אנשי זיף אמרו לשאול " דוד מתחבא במדבר זיף".

ש. מה שאול עשה ?

ת. שאול הלך עם שלושת אלפים חיילים לתפוס את דוד.

ש. מדוע שאול החליט שוב לרדוף אחר דוד ?

ת. משום שאבנר אמר לשאול "דוד לא הרג אותך במערה לא בגלל שריחם עליך אלא בגלל שפחד ממני כי הייתי הורגו במקום".

ש. מה עשו דוד ואבישי בגבעת החכילה ?

ת. דוד ואבישי נכנסו לתוך מחנה שאול בלילה כשכולם ישנו ולקחו את חניתו של שאול ואת צנצנת המים.

ש. מדוע דוד לקח את חניתו של שאול וצנצנת המים ?

ת. כדי להראות לשאול שדוד יכל לפגוע בו ולא עשה זאת.

ש. מה אבישי רצה לעשות לשאול ?

ת. אבישי אמר לדוד "יש לנו הזדמנות להרוג את שאול, אני אכה אותו פעם אחת בחרב ואהרוג אותו".

ש. האם דוד הסכים לבקשתו ?

ת. לא. דוד אמר לאבישי "אנחנו לא נפגע במשיח ה', אם ה' רוצה להמית אותו אז הוא ימות בדרך אחרת".

ש. כיצד אנשי שאול לא שמעו את דוד ואבישי נכנסים למחניהם ?

ת. הקב"ה הפיל עליהם תרדמה כדי שדוד ואבישי יוכלו לקחת מהם את החרב והצנצנת.

ש. מה דוד עשה כשהגיע לראש ההר ?

ת. דוד צעק כדי שישמעו אותו ואמר לאבנר "החנית והצנצנת בידי, אם הייתי רוצה להרוג את שאול הייתי הורג אותו ואתה לא שמרת עליו למרות שאמרת לשאול שאתה היית הורג אותי".

ש. מה דוד אומר לשאול ?

ת. דוד אומר לשאול "מדוע שוב אתה רודף אותי ? הוכחתי לך היום שוב שיכולתי להרוג אותך ולא עשיתי זאת. אם ה' שלח אותך לרדוף אותי כעונש על מעשי - אתפלל לה' שיסלח לי. ואם בני אדם מסיתים אותך נגדי - אתפלל לה' שיענישם. כי בגללם אני בורח מארץ ישראל ולא חי בין היהודים".

ש. מה שאול עונה לדוד ?

ת. שאול קורא לדוד "בני" ומודה לו שחטא כלפיו ומבקש ממנו שיחזור לעיר כי הוא מבטיח לא להורגו.

ש. כיצד דוד מגיב ?

ת. דוד מחזיר את החנית והצנצנת ואומר לשאול " ה' ייטיב איתי על זה שלא הרגתי אותך היום ויציל אותי מכל צרה" ודוד לא חזר עם שאול לעיר אלא המשיך לברוח מפניו ושאול חזר לגבעת שאול.

שמואל א' פרק כז'

הקדמה

אף על פי שדוד נמשך על ידי שמואל במצוות ה',
אין דוד סומך על הנס וחושש ששאל עלול יום
אחד להפתיע אותו ולהרוגו. ולכן בורח עם אנשיו
לאכיש מלך גת. אכיש מקבלו ונותן לדוד ולאנשיו

רשות לגור בעירו. דוד אומר לאכיש שאינו רוצה להכביד על אנשי גת ומבקש מאכיש מקום אחר לגור בו. אכיש נותן לו את צקלג. דוד פושט על האומות בנגב ובסיני ושוללם ונותן מהשלל לאכיש. דוד מספר לאכיש שפשט על בני ישראל כדי שאכיש יחשוב שדוד הבאיש עצמו והתנתק לגמרי מישראל ואין לו כל אפשרות לחזור לארצו.

שאלות

ש. להיכן ברח דוד ומדוע ?

ת. דוד ברח לאכיש מלך גת משום שפחד ששאול יתפוס אותו, ושאול לא ילחם עם הפלשתים כדי לתפוס אותו.

ש. מה ביקש דוד מאכיש ?

ת. דוד ביקש מאכיש שייתן לו מקום בשדה, כדי שדוד ואנשיו לא יטריחו את אכיש בתוך העיר.

ש. איזה מקום נתן אכיש לדוד ?

ת. אכיש נתן לדוד את ציקלג.

ש. של מי הייתה העיר צקלג ?

ת. צקלג הייתה עיר בנחלת יהודה, ניתנה לשבט שמעון, ונכבשה על ידי הפלשתים.

ש. כמה זמן ישב דוד בצקלג ?

ת. ארבעה חודשים וכמה ימים.

ש. עם מי נלחם דוד ומדוע ?

ת. דוד נלחם עם הגרושי הגזרי והעמלקי, כדי לקחת מהם את השלל ולהביאו לאכיש, ולאכיש דוד סיפר שנלחם עם בני ישראל, כדי שאכיש יחשוב שבנ"י שונאים אותו והוא לא יכול לשוב לארצו.

ש. מדוע דוד לא השאיר שבויים ?

ת. דוד חשש שאם ישאיר שבויים בחיים, הם יספרו לאכיש שאיתם הוא נלחם ולא עם בנ"י.

שמואל א' פרק כח'

הקדמה

**הפלשתים מנצלים את חולשת ע"י ויוצאים
למלחמה נגד ישראל. אכיש לוקח את דוד עימו
למלחמה. הפלשתים מתקבצים בשונם שבעמק
יזרעאל, ושאול מקבץ את ישראל באזור
הגלבוע מול שונם בעמק יזרעאל. שאול רואה
את מחנה פלשתים עצום ופחד אוחזו. שאול**

**שואל בה' ולא נענה. הוא מוציא בעלת אוב,
שמעלה לו את שמואל. שמואל אומר לו
שגזירת ה' תתקיים מחר. שאול וישראל ייענשו
משום שלא מחו את עמלק כמצווה, והוא ובניו
ימותו מחר. שאול נכנס לדיכאון ורק אחרי
הפצרות אוכל וחוזר למחנה גלבע.**

שאלות

ש. מדוע הפלשתים החליטו להילחם שוב בעם ישראל ?

ת. הפלשתים ראו שעם ישראל חלוקים, חלק עם שאול וחלק עם דוד, והחליטו שזאת הזדמנות להילחם עם ישראל.

ש. מה אמר אכיש מלך גת לדוד ?

ת. אכיש אמר לדוד "אני יוצא להילחם בבני ישראל וגם אתה תבוא איתנו למלחמה כי ראיתי שאתה נאמן כלפיי ונלחמת בעבר עם בני".

ש. מה דוד ענה לו ?

ת. דוד עונה לאכיש "אני יעשה את רצונך ואבוא איתך להילחם בעם ישראל".

ש. מה מחליט אכיש לעשות לאחר תשובת דוד ?

ת. אכיש אומר לדוד "אתה נאמן עלי יותר מאנשי לכן אשים אותך להיות שומר ראש שלי."

ש. "ושמואל מת" – מדוע הפסוק מזכיר שוב את מותו של שמואל ?

ת. כדי לומר שלשאל אין את מי לשאול מה לעשות.

ש. מהם אוב וידעוני ?

ת. **אוב:** מכשף שמעלה את המת על הברך שלו, והמת מדבר. **ידעוני:** מעלה את המת, מניח עצם בפיו והמת מדבר מאיליו.

ש. האם היו אובות וידעונים בארץ ישראל ?

ת. לא, שאול גירשם מהארץ מפני שזה איסור מהתורה לשאול בהם.

ש. את מי שאל שאול האם להילחם עם הפלשתים, והאם קיבל מענה ?

ת. שאל באורים ותומים, אצל פותרי החלומות, ואצל הנביאים גד ונתן, ולא קיבל מענה אצל אף אחד מהם.

ש. מדוע שאול לא קיבל מענה מהאורים ותומים ?

ת. משום ששאול הרג את נוב עיר הכוהנים.

ש. מה שאול עושה כשאף אחד לא ענה לו ?

ת. הולך לידעונית שנמצאת בישוב עין דור.

ש. מה היה ההיתר של שאול ללכת לידעונית ?

ת. שאול סבר שלמען הציבור בעת סכנה מותר, וטעה בסברתו.

ש. מה אמרה הידעונית לשאול ?

ת. הידעונית לא ידעה שהוא שאול, ופחדה שזה אדם שרוצה למסור אותה למלך שיהרוג אותה.

ש. מה ענה לה שאול ?

ת. שאול נשבע לה שלא יקרה לה כלום.

ש. כיצד הבינה הידעונית שזה שאול ?

ת. שאול ביקש ממנה לעלות את שמואל, והיא ראתה שהוא יורד בצורה ישרה ולא בצורה הפוכה כמו אצל כולם, והיא הבינה ששמואל אדם חשוב, ושהאדם הנמצא לפניו הוא שאול.

ש. מי עוד עלה באוב ומדוע ?

ת. משה עלה יחד עם שמואל, שמואל פחד שמא הוא מתבקש לדין לכן העלה את משה איתו.

ש. מדוע שאול שואל את האישה איך שמואל נראה הרי שאול ראה בעצמו ?

ת. כשהיו מעלים אדם באוב האיש שמעלה רק רואה את המת ואינו שומע אותו, והמבקש רק שומע ואינו רואה.

ש. מה שמואל לבש כשהועלה באוב ?

ת. שמואל לבש מעיל, כך הוא נקבר וכך הוא עתיד לקום בתחיית המתים.

ש. מה עונה שמואל לשאול על שאלתו מדוע הוא לא מקבל מענה מה' ?

ת. שמואל אומר לשאול שה' הסיר ממנו את מלכותו, והוא ייפול במלחמה עם הפלשתים ביחד עם בני ישראל משום שלא שמעו לציווי ה' להרוג את כל העמלקי.

ש. כיצד הגיב שאול כששמע את דברי שמואל ?

ת. שאול פחד מאוד, נכנס לדיכאון ולא אכל כל היום מרוב פחד מהפלשתים.

ש. מה אמרה הידעונית אל שאול ?

ת. הידעונית אמרה לשאול "כמו ששמעתי בקולך והעלתי לך את שמואל כך תשמע בקולי ותאכל אוכל כדי שתהיה חזק במלחמה.

ש. האם שאול התרצה ?

ת. בהתחלה שאול לא היה מוכן לאכול, רק לאחר שעבדיו והאישה הפצירו בו שוב – שאול אכל אוכל.

שמואל א' פרק כט'

הקדמה

הפלשתים יוצאים מעריהם, ומפקדיהם

הסרנים הולכים בראש להילחם

בישראל. גם אכיש מלך גת יוצא

למלחמה ואיתו באים דוד ואנשיו. שרי

**הפלשתים רואים את דוד ואנשיו באים,
והם מתנגדים לצרפם אל כוחות פלשתים
מחשש שירצו לפייס את שאול וילחמו
נגדם. אכיש אומר לדוד שהוא נאמן
עליו, אך בלית בררה שולחו עם אנשיו
בחזרה לציקלג.**

שאלות

- ש. מהם סרני הפלשתים ?**
- ת. בכל עיר לשר הצבא קראו סרן.**
- ש. מה שאלו סרני הפלשתים את אכיש ?**
- ת. סרני הפלשתים אמרו לאכיש "מדוע דוד ואנשיו
באים איתנו למלחמה ?"**
- ש. מה אכיש ענה להם ?**

ת. אכיש ענה לסרני הפלשתים "אני סומך על דוד ואנשיו, הם אנרמנים עלי מהיום הראשון שהם הגיעו לארצי".

ש. מדוע הסרנים כעסו על אכיש ?

ת. סרני הפלשתים אמרו לאכיש "מדוע אתה מביא את דוד להילחם איתנו הרי דוד יכול להרוג אותנו במלחמה כדי להראות לשאול שהוא איתו, הרי דוד הרג את גלית, ועליו שרו ברחובות שהרג רבבות פלשתים".

ש. מה אכיש אומר לדוד בעקבות דבריהם של הסרנים ?

ת. אכיש אומר לדוד "אני סומך עליך ואתה נאמן עלי יותר מכולם, אך הסרנים לא בוטחים בך, ולכן אני מבקש שתחזור לציקלג ולא תבוא איתנו למלחמה".

ש. כיצד דוד מגיב לאכיש ?

ת. דוד רצה לחזק את אמונו באכיש ולכן אמר לו "מדוע אתה מבקש ממני לחזור לעיר ולא להשתתף במלחמה, הרי אני נאמן עליך, ואני רוצה לעזור לך במלחמה".

ש. מה אכיש עונה לדוד ?

ת. אכיש עונה לדוד "עלי אתה נאמן מאוד, אך בעיני הפלשתים אתה ואנשיך לא נאמנים, מכיוון

אנשי היו עבדים של שאול והם עלולים להרוג
פלשתים במלחמה כדי למצוא חן בעיני שאול".

שמואל א' פרק ל'

הקדמה

**דוד ואנשיו מסולקים ממחנה הפלשתים
שבאים להילחם בישראל ושבים לעירם
ציקלג. בינתיים העיר ציקלג נכבשה ונשרפה**

**בידי עמלק וכל בני משפחתם של אנשי דוד
נלקחו בשבי. דוד שואל בה' ונענה שירדוף
אחר עמלק. דוד רודף, ונער מצרי חולה
שננטש על ידי חיילי עמלק מוביל את דוד
למקומם. דוד רואה את עמלק חוגגים על
השלל ששללו ולא חוששים מדבר, הוא מכה
בהם ולוקח את כל השלל בחזרה וכן את
הנשים והילדים. אנשים רעים מאנשיו
אומרים לו שאין לתת מהשלל לאלה שלא
השתתפו במלחמה. דוד קובע לחוק
שהיוצאים למלחמה והיושבים על הכלים
מתחלקים שווה בשווה. דוד שב לעירו
ושולח מתנות מהשלל לאוהביו שסייעו לו
בעת מנוסתו משאול**

שאלות

ש. מה עשו אנשי עמלק לציקלג ?

**ת. כשדוד ואנשיו הלכו עם אכיש להילחם נגד
ישראל ונעדרו שלושה ימים מהבית, אנשי עמלק
פשטו על העיר ציקלג, בזזו ושרפו את העיר, ולקחו
את אנשי העיר בשבי.**

ש. כיצד דוד ואנשיו הגיבו כשחזרו לציקלג ?

ת. דוד ואנשיו בכו על שריפת העיר ועל משפחותיהם שנלקחו בשבי, דוד הצטער מאוד על שנשיו נלקחו בשבי ועל האנשים שרצו לסקול אותו באבנים שבגללו העמלקי בזזו אותם, משום שהוא שיתף פעולה עם אכיש להילחם נגד ישראל.

ש. מה דוד שאל באורים ותומים ?

ת. דוד ביקש מאביתר הכהן את האורים ותומים ושאל את ה' "האם אצליח להשיג את העמלקי אם ארדוף אחריו ?".

ש. מה הייתה תשובתו של הקב"ה ?

ת. הקב"ה ענה לדוד "צא להילחם בעמלקי, תשיג אותם לפני שיבואו לעיר שלהם ותחזיר את השבויים".

ש. כמה אנשים באו עם דוד עד לנחל הבשור וכמה עברו איתו את הנחל ?

ת. שש מאות אנשים באו עם דוד עד לנחל ומתוכם ארבע מאות אנשים עברו איתו את הנחל ומאתיים נותרו מאחור.

ש. מה מצאו אנשי דוד בשדה ?

ת. אנשי דוד מצאו השדה איש מצרי שהיה מעולף.

ש. מה אנשי דוד עשו עם האיש המצרי ?

ת. אנשי דדו נתנו למצרי אוכל ומים, כמה תאנים מיובשות ושני אשכולות צימוקים, כדי שישוב להכרה, משום שהמצרי לא אכל ולא שתה שלושה ימים.

ש. מה עונה הנער לדוד כשדוד שואל אותו את זהותו ?

ת. המצרי אומר לדוד "אני נער מצרי עבד של איש עמלקי, אדוני עזב אותי בשדה כי הייתי חולה, אנחנו פשטנו על ציקלג ושרפנו אותה באש".

ש. באיזה תנאים מסכים המצרי להוליך את דוד לעמלקי ?

ת. המצרי הסכים להוליך את דוד לעמלקי בשני תנאים: א, שדוד יבטיח לו שלא יהרוג אותו לאחר שיגיע לעמלקי. ב, שדוד לא יסגיר אותו לאדונו העמלקי.

ש. האם דוד הסכים לתנאים ?

ת. כן.

ש. מה ראו דוד ואנשיו כשהגיעו למקום העמלקי ?

ת. דוד ואנשיו ראו את העמלקי אוכלים, שותים וחוגגים עם כל השלל שבזזו מהערים, ואינם מאורגנים כמו אנשי מלחמה.

ש. מה דוד אנשיו עשו לעמלקי ?

ת. דוד ואנשיו נלחמו עם העמלקי מהלילה עד הערב שלמחרת, הרגו את כולם חוץ מארבע מאות נערים שהיו זריזים והצליחו לברוח עם הגמלים, דוד הציל את כל האנשים שנלקחו בשבי ואף אחד מאנשיו לא נפגע במלחמה.

ש. מה אמרו אנשי בליעל לדוד ?

ת. אנשים שעיניהם הייתה צרה באחיהם אמרו לדוד "לא נחלק את השלל עם האנשים שנשארו בנחל, אנחנו נלחמנו והם לא עשו כלום, לכן לא מגיע להם שום חלק מהשלל".

ש. מה דוד ענה לאותם אנשים ?

ת. דוד ענה לאנשים "לא ניצחנו במלחמה בגלל שאנחנו חזקים, ניצחנו בגלל שה' עזר לנו ונתן בידנו את העמלקי, ולכן כולם יקבלו חלק מהשלל, גם האנשים שנשארו בנחל".

ש. איזה חוק תיקן דוד מאותו יום ?

ת. דוד תיקן מאותו יום שהשלל מהמלחמות מתחלק בשווה עם החיילים שבאו להילחם ועם האנשים שנשארו לשמור על הכלים.

ש. למי דוד שלח מתנות ?

ת. דוד שלח מתנות מהשלל לאנשי ישראל שעזרו לו כשברח משאול.

שמואל א' פרק ל'

הקדמה

**דוד ואנשיו מסולקים ממחנה הפלשתים
שבאים להילחם בישראל ושבים לעירם
ציקלג. בינתיים העיר ציקלג נכבשה ונשרפה
בידי עמלק וכל בני משפחתם של אנשי דוד
נלקחו בשבי. דוד שואל בה' ונענה שירדוף
אחר עמלק. דוד רודף, ונער מצרי חולה
שננטש על ידי חיילי עמלק מוביל את דוד
למקומם. דוד רואה את עמלק חוגגים על
השלל ששללו ולא חוששים מדבר, הוא מכה
בהם ולוקח את כל השלל בחזרה וכן את
הנשים והילדים. אנשים רעים מאנשיו
אומרים לו שאין לתת מהשלל לאלה שלא
השתתפו במלחמה. דוד קובע לחוק
שהיוצאים למלחמה והיושבים על הכלים
מתחלקים שווה בשווה. דוד שב לעירו
ושולח מתנות מהשלל לאוהביו שסייעו לו
בעת מנוסתו משאול**

שאלות

ש. מה עשו אנשי עמלק לציקלג ?

ת. כשדוד ואנשיו הלכו עם אכיש להילחם נגד ישראל ונעדרו שלושה ימים מהבית, אנשי עמלק פשטו על העיר ציקלג, בזזו ושרפו את העיר, ולקחו את אנשי העיר בשבי.

ש. כיצד דוד ואנשיו הגיבו כשחזרו לציקלג ?

ת. דוד ואנשיו בכו על שריפת העיר ועל משפחותיהם שנלקחו בשבי, דוד הצטער מאוד על שנשיו נלקחו בשבי ועל האנשים שרצו לסקול אותו באבנים שבגללו העמלקי בזזו אותם, משום שהוא שיתף פעולה עם אכיש להילחם נגד ישראל.

ש. מה דוד שאל באורים ותומים ?

ת. דוד ביקש מאביתר הכהן את האורים ותומים ושאל את ה' "האם אצליח להשיג את העמלקי אם ארדוף אחריו ?".

ש. מה הייתה תשובתו של הקב"ה ?

ת. הקב"ה ענה לדוד "צא להילחם בעמלקי, תשיג אותם לפני שיבואו לעיר שלהם ותחזיר את השבויים".

ש. כמה אנשים באו עם דוד עד לנחל הבשור וכמה עברו איתו את הנחל ?

ת. שש מאות אנשים באו עם דוד עד לנחל ומתוכם ארבע מאות אנשים עברו איתו את הנחל ומאתיים נותרו מאחור.

ש. מה מצאו אנשי דוד בשדה ?

ת. אנשי דוד מצאו השדה איש מצרי שהיה מעולף.

ש. מה אנשי דוד עשו עם האיש המצרי ?

ת. אנשי דוד נתנו למצרי אוכל ומים, כמה תאנים מיובשות ושני אשכולות צימוקים, כדי שישוב להכרה, משום שהמצרי לא אכל ולא שתה שלושה ימים.

ש. מה עונה הנער לדוד כשדוד שואל אותו את זהותו ?

ת. המצרי אומר לדוד "אני נער מצרי עבד של איש עמלקי, אדוני עזב אותי בשדה כי הייתי חולה, אנחנו פשטנו על ציקלג ושרפנו אותה באש".

ש. באיזה תנאים מסכים המצרי להוליך את דוד לעמלקי ?

ת. המצרי הסכים להוליך את דוד לעמלקי בשני תנאים: א, שדוד יבטיח לו שלא יהרוג אותו לאחר שיגיע לעמלקי. ב, שדוד לא יסגיר אותו לאדונו העמלקי.

ש. האם דוד הסכים לתנאים ?

ת. כן.

ש. מה ראו דוד ואנשיו כשהגיעו למקום העמלקי ?

ת. דוד ואנשיו ראו את העמלקי אוכלים, שותים וחוגגים עם כל השלל שבזזו מהערים, ואינם מאורגנים כמו אנשי מלחמה.

ש. מה דוד אנשיו עשו לעמלקי ?

ת. דוד ואנשיו נלחמו עם העמלקי מהלילה עד הערב שלמחרת, הרגו את כולם חוץ מארבע מאות נערים שהיו זריזים והצליחו לברוח עם הגמלים, דוד הציל את כל האנשים שנלקחו בשבי ואף אחד מאנשיו לא נפגע במלחמה.

ש. מה אמרו אנשי בליעל לדוד ?

ת. אנשים שעיניהם הייתה צרה באחיהם אמרו לדוד "לא נחלק את השלל עם האנשים שנשארו בנחל, אנחנו נלחמנו והם לא עשו כלום, לכן לא מגיע להם שום חלק מהשלל".

ש. מה דוד ענה לאותם אנשים ?

ת. דוד ענה לאנשים "לא ניצחנו במלחמה בגלל שאנחנו חזקים, ניצחנו בגלל שה' עזר לנו ונתן בידנו את העמלקי, ולכן כולם יקבלו חלק מהשלל, גם האנשים שנשארו בנחל".

ש. איזה חוק תיקן דוד מאותו יום ?

ת. דוד תיקן מאותו יום שהשלל מהמלחמות מתחלק
בשווה עם החיילים שבאו להילחם ועם האנשים
שנשארו לשמור על הכלים.

ש. למי דוד שלח מתנות ?

ת. דוד שלח מתנות מהשלל לאנשי ישראל שעזרו לו
כשברח משאול.